

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Přestupky proti veřejnému pořádku
na úseku ochrany zvířat**

Martina Gulová

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Martina Gulová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Přestupky proti veřejnému pořádku na úseku ochrany zvířat

Název anglicky

Offenses against public order in the field of animal protection

Cíle práce

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce bude nastínit problematiku porušování veřejného pořádku a následného přestupkového řízení při uplatnění zákona na ochranu zvířat proti týrání č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších změn.

Dílčí cíle jsou:

- zjistit dostatečnost nebo neúplnost legislativy na úseku správních řízení (přestupků) ve věcech týrání zvířat
- jaké jsou nejčastější problémy správních orgánů při řešení přestupků na úseku ochrany zvířat, efektivita postihování předmětných přestupků a efektivita opatření a sankcí
- zda je možné na současném právu zkoumané oblasti něco zlepšit a zvýšit tak jeho vymahatelnost

Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část

Teoretická část bude pracovat zvl. metodou analýzy právních předpisů na zkoumaném úseku (zákon na ochranu zvířat proti týrání, přestupkový zákon, správní řád, zákon o obcích, event. doplňkově v soukromé oblasti občanský zákoník, část náhrada škody způsobená zvířetem, ev. škoda na zvířeti).

Dále autorka použije metodu komparace, kompilace (řešerše z odborné literatury, judikatury, ze stránek institucí státní správy ap.), popisnou metodu a další.

V praktické části použije autorka kvalitativní (sociologický) a kvantitativní výzkum u zkoumané problematiky a ve vybraných obcích, a to pomocí dotazníkového šetření orientovaného jednak na správní orgány místní samosprávy, tj. orgány obcí a také orientovaného na obyvatelstvo (vybraný vzorek) vybraných obcí, kde jeví porušení veřejného pořádku týráním zvířat bude zkoumat.

Doporučený rozsah práce

30 – 40

Klíčová slova

zvíře, přešupek, obec, obec s rozšířenou působností, správní orgán, týrané zvíře, sankce, opatření

Doporučené zdroje informací

1. Občanský zákoník, zák. č. 89/2012 Sb.
2. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
3. zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů
4. zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších změn
5. zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn
6. MÜLLEROVÁ , H. STEJSKAL, V. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2317-9.
7. Ondruš R. Správní řád. Nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-523-0
8. Prchalová J, Právní ochrana zvířat. Linde, Praha 2009. ISBN 978-80- 7201-763-8

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 01. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "*Přestupky proti veřejnému pořádku na úseku ochrany zvířat*" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní JUDr. Evě Kadlecové, vedoucí mé bakalářské práce, za vedení, nápomoc a důležité připomínky při zpracování a za čas věnovaný při konzultacích.

Přestupky proti veřejnému pořádku na úseku ochrany zvířat

Souhrn

Tato práce je zaměřena na problematiku narušování veřejného pořádku zvířaty v zájmovém chovu a následné projednávání v přestupkovém řízení na úseku zákona na ochranu zvířat proti týrání.

V teoretické části práce je tato problematika objasněna. Nejdříve jsou přiblížena morální východiska pro zakotvení ochrany zvířat v českém právu, které doznalo velkých změn až po roce 1989. Zákon na ochranu zvířat proti týrání je jedním z jejích základních pilířů, a proto je charakterizováno jeho začlenění do právního systému. Dále jsou v této části vysvětleny podstatné pojmy související s danou problematikou, a to z oblasti zákona na ochranu zvířat, přestupkového zákona, trestního a občanského zákoníku. Po obecném seznámení jsou v práci popsána konkrétní narušení veřejného pořádku zvířaty a možnosti správních orgánů zabránit takovému jevu.

V praktické části práce je proveden zejména kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření zaměřeného nejen na občany, kterými je problematika narušení veřejného pořádku zvířaty vnímána, ale i na správní orgány, které se touto problematikou zabývají v rámci správního, přesněji přestupkového řízení.

V závěru jsou všechny poznatky o dané problematice shrnuty a jsou přiblíženy nejčastější problémy přestupkového řízení a možnosti efektivního ukládání sankcí a opatření.

Klíčová slova: zvíře, přestupek, veřejný pořádek, obec, správní orgán, chovatel, týrání, sankce, obecně závazná vyhláška, škoda, únik zvířete

Offenses against public order in the field of animal protection

Summary

This work is focused on offense procedure against public order in the section of Animal Protection Act in practice.

In teoretical part of the work are approximated moral backgrounds for grounding protection of animals in czech law, which got big changes after the year 1989. Animal protection act against cruelty is one of its basic pillars and thats why is characterized its integration to law system. Further in this part are explained essential concepts related to the issue and that is field of animal protection act, offense law, criminal and civil code. After general familirization are in the work described specific disruptions of public order by animals and options of administrative authority on how to prevent such a phenomenon.

In practical part of the work is done especially quantitative research by questionnaire survey focused not only on citizens, which perceive this problematics of public order disturbances by animals, but also on administrative authority, which deal with this problematics within administrative or more accurately offense procedure.

In the end are all findings about the problematics summarized and approximated most often problems of offense procedure and options of efective imposing of sanctions and measures.

Keywords: animal, offense, public order, municipality with extended powers, the administrative authority, breeder, cruelty, sanctions, generally binding ordinance, damage, animal escape

Obsah

1 Úvod	5
2 Cíl práce a metodika.....	7
2.1 Cíl práce	7
2.2 Metodika	8
3 Teoretická východiska.....	9
3.1 Vztah člověka ke zvířatům, morální východisko	9
3.2 Zvířata v právním systému	11
3.3 Ochrana zvířat v právních normách	11
3.3.1 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání	12
3.3.2 Zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník	18
3.3.3 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.....	19
3.4 Řízení o přestupcích.....	23
3.4.1 Zařazení do právního řádu	23
3.4.2 Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	24
3.5 Pojem „veřejný pořádek“	29
3.6 Přestupky proti veřejnému pořádku na úseku ochrany zvířat.....	30
3.6.1 Povinnosti v obecně závazných vyhláškách obcí	30
3.6.2 Nezabezpečení zvířete proti úniku.....	32
3.6.3 Opuštění zvířete	36
3.7 Shrnutí.....	37
4 Praktická část	39
4.1 Cíl výzkumu.....	39
4.2 Základní údaje o sběru dat.....	39
4.3 Dotazník.....	40
5 Shrnutí – výsledky a diskuse	42
5.1 Dotazníkové šetření směřované na občany.....	42
5.2 Dotazníkové šetření směřované na správní orgány.....	52
5.3 Výsledky a diskuse.....	59
6 Závěr, navrhovaná opatření.....	62
7 Seznam použitých zdrojů.....	64
Přílohy	67

Seznam grafů

Graf 1 - Zastoupení mužů a žen mezi respondenty	42
Graf 2 – Skladba respondentů dle věku.	42
Graf 3 – Velikost obce, ve které respondenti žijí.	43
Graf 4 – Jaké zvíře v zájmovém chovu respondenti vlastní.	43
Graf 5 – Vyjádření respondentů k OZV obcí, kterými mohou regulovat pohyb zvířat na veřejném prostranství.	44
Graf 6 – Problematika vedení psa na vodítku na veřejném prostranství v obci.	45
Graf 7 – Označení (očipování) zvířat v zájmových chovech.....	46
Graf 8 – Vyjádření respondentů k úniku zvířete v zájmovém chovu.....	46
Graf 9 – Jak by respondenti řešili způsobenou škodu cizím zvířetem.	47
Graf 10 – Jak by respondenti reagovali, kdyby našli opuštěné zvíře.	48
Graf 11 – Zda by se respondenti ujali opuštěného zvířete.	49
Graf 12 – Zda se respondentům ztratilo zvíře v zájmovém chovu.	49
Graf 13 – Zda respondenti znají význam slova „welfare“ zvířat.....	50
Graf 14 – Kam by se respondenti obrátili při podezření, že v jejich okolí dochází k týrání zvířat.	51
Graf 15 – Zda se respondenti setkali ve svém okolí s týráním zvířete.....	51
Graf 16 – Názor respondentů na to, jak je společnost k týrání zvířat shovívavá.	52
Graf 17 – Velikost obvodu ORP dle počtu obyvatel.	53
Graf 18 – Počet oznámených přestupků / Rozhodnuto o vině obviněného	53
Graf 19 – Vývoj počtu oznámených přestupků.	54
Graf 20 – Oznamovatelé přestupků.	54
Graf 21 – Názor na trvalé označení zvířat v zájmovém chovu.....	55
Graf 22 – Problematika vstupu do obydlí.	56
Graf 23 – Počet oznámených přestupků – OZV x únik.	57
Graf 24 – Pravomoc správního orgánu odejmout zvíře.	57
Graf 25 – Oznámení o nalezení opuštěného zvířete.	58
Graf 26 – Návrh na změnu v zákoně na ochranu zvířat.	59

Seznam použitých výrazů v textu

občanský zákoník	zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
přestupkový zákon	zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích
správní řád	zák. č. 500/2004 Sb., správní řád
trestní zákoník	zák. č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník
zákon na ochranu zvířat	zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
zákon o obcích	zák. č. 128/2000 Sb., o obcích
zákon o silničním provozu	zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

1 Úvod

Tématem této práce je problematika narušování veřejného pořádku zvířaty v zájmovém chovu a následné projednávání v přestupkovém řízení na úseku zákona na ochranu zvířat proti týrání.

Veřejný pořádek je pojem, jehož definice, která by byla uvedena v právních normách, neexistuje. Nejčastěji o něm mluvíme v souvislosti s pravidly chování na veřejnosti. Některá z nich jsou nepsaná a odráží vývoj naší kultury a společnosti, avšak zároveň některá z nich musí být specifikována zákonem. „*Jejich zachování je podle obecného názoru a přesvědčení nezbytnou podmínkou klidného a spořádaného společenského soužití a veřejného zájmu.*“¹ Měli bychom být ohleduplní mezi sebou navzájem, brát na zřetel na své okolí.

Stále více se součástí našich domácností stávají domácí mazlíčci, zejména psi, jejichž počet v domácnostech vzrůstá. Bývají „personifikováni“, stávají se téměř rovnocennými členy rodiny, ke kterým jejich majitele váže silný citový vztah.² Ne každý si uvědomuje, že jeho milovaný pes, který nikomu nikdy neublížil, může jiné osobě způsobit obavy o zdraví své či jejich blízkých. Můžeme se setkat s tím, že někteří lidé zažili špatnou zkušenost se zvířaty, a proto jen jejich pouhá blízkost jim způsobuje úzkost.

Volně pobíhající zvíře na veřejném prostranství bez dozoru může ohrožovat zdraví a život nejen svůj, ale i lidí, může být příčinou vzniku majetkové škody, nebo může způsobit dopravní nehodu atd. Odpovědnost za takové následky by měl nést majitel psa. Ne vždy je však ochoten se postavit zpříma k takové události a pochybení uznat, či dokonce dobrovolně uhradit způsobenou škodu. V takových případech dochází k narušení veřejného pořádku a je nutný zásah státu reprezentovaný mimo jiné státní správou – obcí.

V této práci je nejdříve věnována pozornost ochraně zvířat. Přiblížena jsou morální východiska této problematiky, na které navazují první zmínky o zakotvení ochrany zvířat v právních normách. V současné době se toto téma prolíná jak v soukromém, tak veřejném právu. Téma ochrany zvířat je rozsáhlé – týká se zvířat v zájmovém či hospodářském chovu, pokusných zvířat, zvířat v zajetí, toulavých, opuštěných či ztracených, ale také volně žijících.

¹ ČERVENÝ Z., ŠLAUF V., *Přestupkové právo*, s. 119

² MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 67

Tato práce je však zúžena na oblast zájmového chovu zvířat. Stále více domácností si pořizuje domácí mazlíčky, ať kočky či psy. Ve venkovských oblastech mnozí chovají drobná hospodářská zvířata, z kterých alespoň minimální užitek získávají, nejsou však podnikateli v pravém slova smyslu. Tato zvířata nejsou izolována od okolního světa, mohou se pohybovat i mimo byt majitele či prostory chovu. Chovatelé jsou za svá zvířata odpovědní. Někteří z nich se o své „svěřence“ nedokáží postarat, věnovat jim náležitou péči nebo nezvládnou jejich výchovu. Zvířata se mohou stát nebezpečnými pro své okolí, ohrožují nejen sebe sama či jiná zvířata, ale i lidi ve svém okolí, dochází k narušení klidného soužití a souvisejícího veřejného pořádku. Může nastat situace, kdy se majitel dopustí přestupku, byť z nedbalosti. Co je vlastně míněno veřejným pořádkem, bude následně vysvětleno, a budou objasněny základní principy přestupkového řízení.

Nejblíže k občanům je státní správa reprezentována obcí potažmo obcí s rozšířenou působností. Na místní úrovni rozhodují pracovníci obecních úřadů znající dobře místní poměry. Jakými zásahy může obec zachovat veřejný pořádek na svém území na úseku ochrany zvířat, jakou má vlastně obec pravomoc, legislativní podporu? Je dostačující? To jsou otázky, které by měly být zodpovězeny touto prací. Zjištěné poznatky budou shrnuty v závěru práce a poté budou navržena možná opatření.

2 Cíl práce a metodika

Téma této bakalářské práce je stanoveno tak, aby souviselo s profilem studijního oboru, a proto je zaměřeno na výkon veřejné správy – státní správy ve věcech přestupkového řízení, ochrany zvířat a veřejného pořádku, s vlivem na společnost. Cíl a metodika práce této bakalářské práce jsou dále detailněji popsány.

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je vysvětlit problematiku páchání přestupků narušením veřejného pořádku v rámci zákona na ochranu zvířat.

V teoretické části práce je nejdříve vysvětlena zákonná úprava ochrany zvířat v českých právních normách vycházející z Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod, která je zároveň v kontextu s předpisy závaznými pro členské státy Evropské unie. Pozornost je věnována zejména zákonu č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, se zaměřením na správní delikty, respektive přestupky chovatelů a majitelů zvířat v zájmovém chovu na úseku tohoto zákona, které porušují „veřejný pořádek“, tedy klidné a spořádané soužití lidí ve společnosti.

Díličními cíli praktické části práce je získat odpovědi na hypotézy, kterými jsou:

- dostatečnost nebo neúplnost legislativy na úseku správního řízení o přestupcích proti veřejnému pořádku na úseku zákona na ochranu zvířat proti týrání,
- nejčastější problémy správních orgánů při řešení těchto přestupků, efektivita postihování předmětných přestupků opatřeními a sankcemi,
- možnost zlepšení současné právní úpravy a zvýšení vymahatelnosti práva v této oblasti.

V závěru práce jsou shrnuty zjištěné poznatky, na které navazují návrhy a doporučení.

2.2 Metodika

Tato bakalářská práce nese název „Přestupky proti veřejnému pořádku na úseku ochrany zvířat“, a proto jejím hlavním předmětem byla právní analýza zákona na ochranu zvířat proti týrání, přestupkového řízení a pojmu veřejného pořádku, vše vzhledem k tématu práce.

Práce byla rozdělena na praktickou a teoretickou část.

Základní metody použité v teoretické části byly rešerše, studium, analýza a popis právních předpisů v oblasti veřejného práva, a to zejména zákona na ochranu zvířat a přestupkového zákona, okrajově trestního zákoníku, ale také práva soukromého občanského zákoníku. Vzhledem k tomu, že všechny uvedené právní předpisy jsou rozsáhlé, byla jejich analýza zúžena pouze na úseky, které se svým významem dotýkají zkoumaného předmětu. Práce byla rozdělena na kapitoly, v kterých byly vysvětleny důležité základní pojmy, aby pak tvořily celek a základ pro vlastní práci.

Důležité informace pro tuto práci byly získány metodou kompilace a komparace právních předpisů, textů odborné literatury, z judikatury, ze stránek institucí státní správy, které jsou citovány.

V praktické části byl proveden kvalitativní a zejména kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření, kterým je daná problematika zkoumána mezi respondenty z řad občanů i zástupců správních orgánů.

V závěrečné části bylo vyhodnoceno dotazníkové šetření a zjištěné poznatky byly shrnuty s ohledem na cíle, které byly prací stanoveny.

3 Teoretická východiska

V této kapitole budou charakterizovány podstatné a důležité pojmy zpracovávané problematiky. Začlenění norem na ochranu zvířat do právního systému probíhalo několik desetiletí, zvýšené tempo nabralo až v posledních letech. Práce je zaměřena na protiprávní jednání v této oblasti. Podstatnou částí této práce je zejména přestupkové řízení a řešení přestupků na úseku veřejného pořádku týkající se zvířat (např. chovu domácích zvířat apod.), a proto budou také objasněny jejich podstatné zásady.

3.1 Vztah člověka ke zvířatům, morální východisko

V době vzniku lidské společnosti se člověk bál velkých a nebezpečných zvířat či dokonce cítil jejich nadpřirozené schopnosti. Evolucí se člověk zdokonaloval, měnily se jeho role a před cca 10 tisíci lety začal být nejen lovcem zvířat, ale také jejich „vládcem“, kdy je začal využívat „*k práci, k dopravě, k lovu, k ochraně, k vojenským účelům či jako potravu*“.³

Během dlouhých staletí společnost nejvíce ovlivňovalo náboženství vyznávané na daném území. Nevalné chování ke zvířatům normativně trestáno nebylo. Křesťanství je od nepaměti proti krutostem a hrubému zacházení se zvířaty. Židovské i islámské náboženství rozlišuje čistá a nečistá zvířata, a tak některé jejich rituály jsou spojeny se zvířaty. Zcela odlišný pohled na zvířata mají náboženství Orientu, ta vedou až k bezmasé stravě lidí díky víře v převtělování duše z jednoho těla do druhého, či buddhismus, pro jehož vyznavače je teplokrevné zvíře pomocníkem a společníkem a je tedy zakázáno jej zabíjet. Tímto buddhismus, současně náboženství i životní filozofie, položil myšlenkový základ pro určitou podobu ochrany zvířat.⁴

V počátcích civilizace se člověk zbýval sám sebou, tělesnou schránkou a duší, až postupem času dospěl k takovým tématům, jako je ochrana přírody či zvířata. Filozofové tehdejší doby začali řešit otázky vztahu člověk – zvíře. Nadřazenost člověka nad zvířaty, která jsou stvořena pro jeho potřeby, hlásala filozofie antická či středověku. Tyto názory měly teologické kořeny. Od 16. století se teorie o vztahu člověka ke zvířatům začala samostatně vyvíjet. René Descartese (1596 – 1650) byl toho názoru, že zvířata nemohou

³ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 26

⁴ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 30

ani trpět. Tyto názory měly dlouhodobý vliv na společnost. Druhým extrémem byly myšlenky Davida Humeho (1711 – 1776), podle kterých zvířata mají rozum a myslí jako lidé.

Koncem 18. století se v Anglii zrodil nový směr utilitarismus v čele s Jeremy Benthamem (1748 – 1832), který přispěl k obratu v myšlení společnosti. Neodpíral člověku právo konzumovat zvířata či provádět s nimi experimenty, ale kritizoval týrání zvířat, protože ta mají být bráněna pro ně samotná. Tyto myšlenky přispěly ke vzniku prvních právních norem na ochranu zvířat ve Velké Británii.⁵ Těmto myšlenkám byl nakloněn i Charles Darwin (1809 – 1892), který vědeckými výzkumy podložil podobnost člověka a zvířat, co se týče bolesti a utrpení.

Až krajností v historii lidstva byl v tomto smyslu nacismus. Jeho stoupenci v kontrastu s krutostí páchaných na lidech v koncentračních táborech přemrštěně pečovali o zvířata a hájili jejich práva, aby jim nebyla způsobována bolest.

Pohled společnosti na týrání zvířat ovlivnila také transcendentální filosofie Imannuela Kanta a teorie senzitivity, úcty k životu a vnitřní hodnoty, ale přesto neměly zásadní vliv na změnu legislativy ve prospěch zvířat na jejich ochranu. Immanuel Kant (1724 – 1804) se nezabýval zvířaty a jejich týráním ve své podstatě, ale dovozoval, že laskavé chování ke zvířatům se promítá do lidštějšího chování mezi lidmi samotnými. Dle teorie senzitivity Petera Singera (nar. 1946) nazvané také teorie rovného zvažování zájmů, zájmy zvířat nesmí být podřazeny zájmům člověka a stojí vlastně ve stejné rovině. Teorie úcty k životu, jak název napovídá, připisuje etickou hodnotu všem formám života. Teorie Toma Regana (nar. 1938) vnitřní hodnoty přiznávala morální rovnost všem jedincům, tzn. jak zvířatům, tak člověku.

Po skončení 2. světové války se společnost začala zabývat dalšími otázkami týkajícími se ochrany zvířat, které přispěly k zakotvení této problematiky v právních systémech jak mezinárodních, tak národních, a to v souvislosti s porušováním welfare zvířat v nově vznikajících velkochovech hospodářských zvířat, s pokusy na zvířatech, s manipulací s geny zvířat (např. klonování), s cirkusovými představeními, s obchodováním s ohroženými druhy zvířat, či dokonce s chovem zájmových zvířat, který začal být v některých případech komercializován, zvířata přešlechtována či pozměňována kupírováním ocasů či ušních boltců.

⁵ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 41

3.2 Zvířata v právním systému

Vztah člověka ke zvířatům se postupem času měnil a vyvíjel, lze konstatovat, že pro samotná zvířata nakonec nabral pozitivní směr. Koncept „zvířecího práva“ se začíná objevovat již koncem 18. století ve Velké Británii, ale skutečně se rozšířil až po druhé světové válce. I přesto je v něm však skryta myšlenka úcty ke zvířatům, která je stará jako lidstvo samo.⁶

Jak je z historických pramenů zřejmé, právní normy neupravovaly ochranu samotných zvířat, ale spíše řešily ochranu vlastnických práv jejich majitelů či náhrady škod, které zvířata způsobila, protože byla považována za majetek a vlastnictví. První právní předpis vydaný pro naše území, jehož hlavním cílem bylo chránit zvířata před týráním, byl přijat již v roce 1855.⁷ Měl být roku 1935 novelizován, ale vzhledem k politické situaci k tomu nedošlo. V době socialismu téma týrání zvířat vlastně neexistovalo. Veterinární zákon č. 87/1987 Sb. upravoval zákaz týrání zvířat, jednání bylo možné postihnout jako přestupek, avšak vzhledem ke striktnímu ustanovení § 6 tohoto zákona „Zvířata se nesmějí týrat.“, nebylo konkrétně vymezeno, jaké jednání je považováno za týrání. V době po roce 1989 začal být tento nedostatek legislativně řešen.

3.3 Ochrana zvířat v právních normách

Základními východisky práva v České republice jsou Ústava a Listina základních práv a svobod, avšak tyto se konkrétně ochranou zvířat nezaobírají.

Naše novodobé zákony na ochranu zvířat po roce 1989 byly vytvořeny v souladu s předpisy Rady Evropy a s nařízením a směrnicemi Evropských společenství, které jsou pro členské státy Evropské unie závazné.⁸

Ochranu zvířat v základních pilířích zajišťují dva zákony, a to **zákon č. 114/1992 Sb., na ochranu přírody a krajiny**, chránící přírodní prostory a v nich volně žijící živočichy, a **zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týráním**, který je právním zajištěním zákazu týrání zvířat, propagace týrání zvířat a bezdůvodného usmrcování zvířat. Dalšími souvisejícími předpisy jsou např. **zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů**, **zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách**

⁶ CHAPOUTHIER, G., *Zvířecí práva*, s. 15

⁷ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 271

⁸ PRCHALOVÁ J., *Právní ochrana zvířat*, s. 35

provozování zoologických zahrad, a zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, či zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, a další.

Ochranu zvířat vzhledem k mnoha právním předpisům lze rozdělit na přímou a nepřímou. Přímou ochranu zvířat určují právní předpisy, které konkrétně definují jednání považované za týrání zvířat a normativně ho trestají. Právní předpisy, které napomáhají ochraně zvířat, tvoří jejich nepřímou ochranu tím, že zajišťují jejich pohodu, tzv. **welfare**, jejich dobré životní podmínky po fyzické i psychické stránce. Můžeme říci, že zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, vymezuje welfare v pozitivním směru a stanoví základní povinnosti chovatelů zvířat. Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, je definicí negativní, určuje, co welfare není.⁹

Důležitou otázkou tématu ochrany zvířat je právní postavení zvířat, kdy jsou stále předmětem vlastnického práva, a je tedy v první řadě výhodné pro jejich majitele, ale ne pro ně samotná. Zvířata jsou „věcmi“ lidí, na kterých jsou závislá, a kterým byly vymezeny dobré životní podmínky. Existují návrhy de lege ferenda a to, aby zvíře bylo subjektem práva (v současnosti je jím pouze fyzická nebo právnická osoba) nebo, aby byla vytvořena nová právní kategorie pro právní kvalifikaci zvířat.¹⁰

3.3.1 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (dále jen zákon na ochranu zvířat), nabyl účinnosti dne 29. 5. 1992. Vznikl v souladu s mezinárodními závazky Rady Evropy a zpracovává předpisy Evropské unie. Zákon byl sladěn s právem Evropských společenství na základě postupných novelizací. Do roku 2013 byl novelizován třináctkrát, naposledy zákonem č. 359/2012 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2013.

Zákon na ochranu zvířat je nástrojem veřejného práva opírající se o veřejný zájem. Jedná se o správní právo, jehož plnění je vynutitelné státní mocí, kterou jsou pověřeny správní orgány. Procesní právo se řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, a zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, a v případě soudního přezkumu zákonem č. 150/2002 Sb., o soudním řádu správním.

Zákon samotný je rozdělen na sedm částí. První obsahuje obecná ustanovení vysvětlující účel a pojmy zákona. Část druhá se zabývá ochranou zvířat při usmrcování, použití znecitlivění a při veřejných vystoupeních. Ochranu zvířat při přepravě řeší část

⁹ PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*, s. 29

¹⁰ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 135

třetí. Část čtvrtá se věnuje ochraně zvířat hospodářských, v zájmových chovech a volně žijících, a ochraně pokusných zvířat část pátá. Orgány ochrany zvířat a správní delikty jsou předmětem části šesté a sedmé.

Dle ustanovení § 19 zákona na ochranu zvířat ústředním orgánem státní správy v této problematice je Ministerstvo zemědělství ČR. To řídí výkon státní správy a jako odborný poradní orgán zřizuje Ústřední komise pro ochranu zvířat. K orgánům ochrany zvířat se také řadí Státní veterinární správa a příslušné krajské veterinární správy, státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů, Ministerstvo vnitra ČR a Ministerstvo obrany ČR. Obce a obecní úřady s rozšířenou působností plní také úkoly dané tímto zákonem, zejména jsou pověřeny řešením přestupků a správních deliktů vymezených zákonem na ochranu zvířat.¹¹

Hlavním principem zákona je, že „zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka“ (preambule zákona). Účelem zákona je chránit zvířata před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti člověkem (§ 1).¹²

Zákon na ochranu zvířat považuje za „zvíře“ každého obratlovce kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo. Zvířata jsou rozdělena podle účelu jejich chovu – na hospodářská, v zájmovém chovu a na pokusná, také na volně žijící (podkategorií jsou handicapovaná zvířata) a v lidské péči (podkategorií jsou zvířata toulavá a opuštěná).

Zákon vymezuje jednání, která jsou považována za týrání zvířat v ustanovení § 4 zákona na ochranu zvířat, a která jsou propagací týrání zvířat v § 4a. Striktně zákon stanoví, že nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře (§ 5 zákona na ochranu zvířat).

Dle ustanovení § 4 zákona na ochranu zvířat **je týráním každé zakázané jednání, které zapříčiní utrpení zvířete**, a zároveň tento obecný princip doplňuje o konkrétní výčet způsobů týrání. Utrpení je stav zvířete, který mu způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu či smrt, a zvíře se ho nemůže samo zbavit. Tento stav může být vyvolán konáním člověka, také jeho opomenutím či zanedbáním péče. Zda k týráním došlo či ne, musí posoudit orgán veterinární správy, jehož stanovisko uvedené v odborném vyjádření je závazné pro správní řízení vedené obecním úřadem s obcí s rozšířenou působností.

¹¹ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 379

¹² zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týráním, preambule, § 1

Propagací týrání zvířat je šíření popisu či obrazového záznamu zvířat, či předvádění samotných zvířat, která jsou týrána.

Zákon zakazuje bezdůvodně způsobit smrt zvířete a taxativně uvádí důvody k legálnímu usmrcení zvířete, zakázané metody usmrcení a upravuje odbornou způsobilost osob provádějících usmrcení.

Dle ustanovení § 6 zákona na ochranu zvířat je týrání zvířete i jeho opuštění s úmyslem se ho zbavit nebo jej vyhnat. Za opuštění zvířete není považováno, pokud je jedinec volně žijících zvířat vypuštěn do jeho přirozeného prostředí.

OCHRANA ZVÍŘAT V ZÁJMOVÝCH CHOVECH

Charakteristika chovatele je dle zákona na ochranu zvířat rozsáhlá, aby zahrnula všechny osoby, které chovají zvířata z jakéhokoliv důvodu. Obecně můžeme říci, že je jím fyzická nebo právnická osoba, která drží nebo chová zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře. Chovatel je vlastně „základní odpovědnou osobou“, která zodpovídá za zdraví a dobrý stav zvířete.¹³

Zvíře v zájmovém chovu slouží člověku jako společník, či slouží zájmové činnosti, a tedy hospodářský efekt u něho není hlavním účelem chovu (§ 3 písm. e) zákona na ochranu zvířat). Může jím být zvíře domestikovaných i volně žijících druhů.

Chovatelé zvířat v zájmových chovech mají povinnosti, které stanoví § 13 zákona na ochranu zvířat. Jsou zodpovědní za dobrý stav zvířete a jeho zdraví, a proto mu musí zabezpečit podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a biologických potřeb, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a učinit opatření proti úniku zvířat. Tyto povinnosti se vztahují i na chovatele, který se ujme opuštěného nebo toulavého zvířete.¹⁴

Zákon vymezuje osoby, kterým nesmí být zvíře darováno nebo prodáno. Řeší také podmínky při obchodování se zvířaty, která jsou určena pro zájmové chovy.

V § 13b se zákon zabývá toulavými a opuštěnými zvířaty. Obec může provést jejich odchyt a podporovat činnosti vedoucí k usměrňování jejich počtu, finančně zvýhodnit osoby, které se takových zvířat ujmou apod. Obec má možnost obecně závaznou vyhláškou stanovit povinnost chovatelů trvale označit psy a přihlásit je do evidence. Obec také může na svoje náklady nechat trvale označit opuštěné a toulavé psy.

¹³ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 327

¹⁴ PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*, s. 75

Zvíře je toulavé nebo opuštěné, pokud bylo původně v lidské péči a následně nad ním chovatel ztratil kontrolu nebo dohled. Rozdíl mezi nimi je v projevu vůle chovatele. Toulavé zvíře se pohybuje volně pouze dočasně, kdy chovatel jej ve většině případů nezabezpečil proti úniku. Chovatel se jej zbavit nechce, má zájem na tom, aby mu bylo zvíře vráceno. Pokud naopak chovatel zvíře opustil, vyhnal jej s tím úmyslem, aby se jej zbavil, je zvíře opuštěné. Jak je již výše uvedeno, chovatel se takovým jednáním dopustí týrání zvířete, čímž mu za spáchání správního deliktu hrozí sankce. Nejedná se o případy, kdy je zvíře vráceno do původních přírodních podmínek.¹⁵

Zákon na ochranu zvířat proti týrání v sedmé části vymezuje **správní delikty**, které dělí na přestupky, kterých se může dopustit fyzická osoba, a na správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob. Horní výše pokut jsou rozlišené podle druhu spáchaného přestupku a mohou být 50 tisíc, 200 tisíc či 500 tisíc.

Konkrétním ustanovením přestupků podstatných pro tuto práci je věnována kapitola č. 3.6 nazvaná „Přestupky proti veřejnému pořádku na úseku ochrany zvířat“.

K projednávání přestupků je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností. Důležitá je spolupráce s Krajskou veterinární správou, protože ta posuzuje spáchání deliktu z odborné stránky a je povinna vydat k věci odborné vyjádření. Takové vyjádření se nevyžaduje v případě přestupku spáchaného neučiněním opatření proti úniku zvířete a porušením obecně závazné vyhlášky o regulaci pohybu zvířat na veřejnosti.

Podnět k přestupkovému řízení může podat občan obecnímu úřadu, obecnímu úřadu s rozšířenou působností, ale i příslušnému veterinárnímu orgánu či policii, který po prošetření předá oznámení příslušnému správnímu orgánu.¹⁶ Výkonem dozoru na úseku ochrany zvířat jsou pověřeny orgány ochrany zvířat a mohou tedy podávat podnět k projednávání přestupků či správních deliktů obecním úřadům obcí s rozšířenou působností (§ 22 odst. 1 písm. m) zákona na ochranu zvířat).

Státní veterinární správa v roce 2014 uskutečnila 2 032 kontrol v chovech zájmových zvířat nejčastěji z důvodu podaných podnětů od občanů na podezření týrání zvířat a z důvodu následné kontroly po předchozích zjištěních závadného stavu. Celkem bylo zjištěno, že došlo k porušení právních předpisů ve 489 případech. Nejčastějším zjištěným

¹⁵ Ministerstvo zemědělství ČR, *Stanovisko ÚKOZ k ustanovení § 6 a 13 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání*. [on-line], [cit. 10.1.2017], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/stanoviska-a-nazory/?pageSize=50>

¹⁶ PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*, s. 140

nedostatkem byly nevhodné podmínky chovu a omezování výživy a napájení. Důsledné kontroly v mnoha případech však nemohly být provedeny v prostorech, které vlastníci prohlásili za svá obydlí.¹⁷

Kromě finančního postihu může obec s rozšířenou působností uložit **sankci** spočívající v **zákazu chovu zvířat, propadnutí či zabrání týraného zvířete**. Tyto instituty byly od začátku roku 2013 novelou vloženy do zákona. V případě zákazu chovu zvířat se jedná o opatření preventivní povahy a má zabránit pachateli týrání téhož nebo dalšího zvířete v budoucnu. Propadnutí či zabrání týraného zvířete má pomoci odejmout týrané zvíře ze sféry pachatele týrání.¹⁸ Propadnutí zvířete se ukládá pachateli deliktu. Zabrání se ukládá v případě, kdy zvíře náleží osobě, kterou nelze za správní delikt stíhat.

Musí být však splněny **podmínky** a to, že existuje důvodná obava, že podezřelý bude v týrání zvířete pokračovat, neposkytne týranému zvířeti péči, či začne chovat další zvířata stejným způsobem (v případě zákazu chovu). Zákon však nestanoví, zda je tato sankce uložena na dobu určitou, tj. nestanoví ani možnou délku doby, či natrvalo.

Vlastníkem propadlého zvířete se stává stát přímo ze zákona (ex lege), a tedy uložení této sankce vede k zániku vlastnického práva původního majitele.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání umožňuje nápravu závadného stavu institutem zvaným **zvláštní opatření**. Na návrh příslušné krajské veterinární správy může obecní úřad s rozšířenou působností rozhodnutím nařídit a zajistit umístění týraného zvířete do **náhradní péče**, pokud je opakovaně týráno, nebo to vyžaduje jeho zdravotní stav. Také může mimo jiné nařídit chovali zajistit opatření ke snížení počtu zvířat včetně jejich usmrcení, nebo nařídit pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat do doby odstranění závad.¹⁹

V těchto případech je nutné, aby rozhodnutí bylo vydáno správním orgánem co nejdříve, ale i přesto dochází z důvodu zdlouhavého správního řízení k časové prodlevě.²⁰ Chovatel je povinen na základě tohoto rozhodnutí zvíře vydat. Odvolání proti opatření nemá odkladný účinek. Osoba, která odnětí zvířete provádí, je oprávněna vstupovat do

¹⁷ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA, *Informační bulletin č. 4/2015*, [on-line] [únor,2016], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/svs/portal/dokumenty-a-publikace/prehled-podle-let/x2016/zprava-o-cinnosti-zz-2015.html>. Autorce se nepodařilo zjistit novější informace, tj. za rok 2015.

¹⁸ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 389

¹⁹ § 28a zákona na ochranu zvířat proti týrání

²⁰ PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*, s. 153

prostor chovu zvířete. Zvíře je poté svěřeno zkušenému pečovateli, mnohdy je umístováno do útulků pro zvířata.²¹

Tímto opatřením, které je dočasné, vlastnické právo původního vlastníka nezaniká a zákon stanoví postup při navrácení zvířete chovateli. Náklady spojené s touto činností hradí osoba, které bylo zvíře odebráno, nebo která způsobila týrání a poškození zvířete.²² Jinak se může zvíře stát na základě rozhodnutí správního orgánu vlastnictvím státu, který péči o něj zabezpečí.

Obecní úřad s rozšířenou působností má možnost rozhodnout o nařízení **předběžné náhradní péče**, pokud lze očekávat uložení propadnutí týraného zvířete nebo rozhodnutí o jeho zabránění či rozhodnutí o umístění týraného zvířete do náhradní péče. Jedná se o neodkladný úkon, a proto rozhodnutí vyhlášené ústně nemá odkladný účinek.²³

Důležitou otázkou je **pravomoc vstupu do jiného prostoru, na pozemek, do zařízení či do objektů** at' již příslušníka policie, či zaměstnance orgánu ochrany zvířat. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v ustanovení § 40 umožňuje policistovi v případě důvodného podezření na týrání zvířete vstoupit na pozemek, nikoliv však na dvorek či oplocenou zahradu patřící k obydlí, nebo do jiného prostoru, kterým jsou v tomto smyslu nebytové prostory, kancelář, provozovny, garáž, skladiště, dopravní prostředky apod.²⁴

Zaměstnanci pověřeni výkonem dozoru nad dodržováním povinností stanovených zákonem na ochranu zvířat mohou dle ustanovení § 25 tohoto zákona vstupovat do zařízení a do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata, a požadovat od chovatelů součinnost, a to bez souvislosti s podezřením na týrání zvířete. Vynutit tuto pravomoc však nelze, situaci lze řešit udělením pokuty či možností nechat si zvíře předvést.

Výše uvedené však nemění nic na tom, že dle článku 12 Listiny základních práv a svobod je „obydlí nedotknutelné“. Z tohoto důvodu v případě podezření, že se v obydlí nachází týrané zvíře, nemůže ani policista, ani zaměstnanec orgánu ochrany zvířat do tohoto obydlí vstoupit bez svolení toho, kdo v něm bydlí.²⁵

²¹ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 389

²² rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 28 Cdo 217/2008, ze dne 8.12.2008

²³ PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*, s. 154

²⁴ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 383

²⁵ Ministerstvo zemědělství ČR, *Informace: právo vstupu do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek, je-li důvodné podezření, že se tam nachází týrané zvíře*, [on-line], [cit. 28.12.2016], Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/34062/Pravo_vstupu_tyraní_zvirat.pdf

Dle již výše uvedeného § 40 zákona o Policii ČR může policista vstoupit do obydlí bez souhlasu uživatele jen v případě podezření na páčání trestného činu. Tedy i případě, kdy týrání zvířete dosahuje intenzity trestného činu.

3.3.2 Zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník

Český trestní zákon před rokem 1991, zák. č. 140/1961 Sb., neobsahoval speciální trestný čin trestající kruté zacházení se zvířaty. Zvíře jako samostatný objekt trestně právní ochrany se objevil až s účinností nového trestního zákoníku, zák. č. 40/2009 Sb., od 1. 1. 2010.²⁶

Trestné činy proti životnímu prostředí v osmé hlavě trestního zákoníku zahrnují i ochranu zdraví a integrity zvířat před týráním, jedná se konkrétně o ustanovení § 302 a § 303 tohoto zákona. Pojem „zvíře“ není v trestním zákoníku definován, a proto se využívá výklad pojmu dle § 3 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání, viz výše. Dle výkladového § 134 odst. 1 trestního zákoníku živá zvířata již nejsou považována za movité věci, mohou mít odlišné postavení, avšak mrtvá zvířata i části těl se za věci považují.²⁷

Trestného činu týrání zvířat se dle ustanovení **§ 302 trestního zákoníku** dopustí ten, kdo **týrá zvíře** zvláště surovým nebo trýznivým způsobem nebo takto koná veřejně. Přísnější postih hrozí pachateli, pokud byl v posledních třech letech za stejný čin potrestán, nebo byla-li týranému zvířeti způsobena smrt či trvalé následky na zdraví, a byl-li takový čin spáchán na větším počtu zvířat. Jedná se o protiprávní zaviněné jednání pachatele, které způsobí zvířeti nepochybně škodlivé následky, zraňuje jej nebo poškozují a samotným zvířetem je vnímáno jako bolest a utrpení. Konkrétní výčet jednání, které je považováno za týrání zvířat, je uveden v ustanovení § 4 odst. 1 zákona na ochranu zvířat.²⁸

Trestní zákoník postihuje také případy, kdy je **z nedbalosti péče o zvíře zanedbána**. Zpřísnění trestu nastává opět v případech týrání na větším počtu zvířat. Dle ustanovení **§ 303 trestního zákoníku** lze postihnout pachatele, který má povinnost pečovat o vlastní zvíře nebo o zvíře, o které je povinen se starat z jiného důvodu, avšak obvykle takové zacházení opomene, tj. nezajistí jeho dobré životní podmínky dle zákona na ochranu zvířat. Pachatel může být postižen nejen za nečinnost při omezení přístupu k potravě a vodě, ale i pokud chová zvířete v nevhodných podmínkách, nebo opustí-li zvíře s úmyslem se ho

²⁶ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 397

²⁷ STEJSKAL, V., *Acta Universitatis Carolinae – IURIDICA č.3/2011*, str. 45-56

²⁸ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 405

zbavit. Jedná se o případy, kdy je zvíře ponecháno bez potřebné péče například při odjezdu na dovolenou a opuštění bydliště, nebo péči zanedbá ten, komu je v těchto situacích zvíře svěřeno. Není rozhodné, zda je zvíře v zájmovém nebo hospodářském chovu. Spáchání tohoto trestného činu se může týkat celých skupin zvířat chovaných k hospodářským účelům, kdy trpí žizní, hladem nebo působení klimatických vlivů, nebo při transportu velkého množství zvířat při nesprávných podmínkách.²⁹

Podle trestního zákoníku se řeší nejzávažnější porušení předpisů ochrany zvířat. Trestný čin je čin, který je protiprávní a je formálně uveden v trestním zákoně. Společenská škodlivost je dána povahou a závažností tohoto činu. V novém trestním zákoníku není tento stupeň společenské nebezpečnosti stanoven (oproti předchozímu, kdy byl tento stupeň vyšší než nepatrný), zejména z toho důvodu, že neexistuje jednotná hranice pro jednotlivé trestné činy.³⁰

Rozdíl mezi trestným činem a přestupkem spočívá ve stupni nebezpečnosti (závažnosti) ohrožující společnost. Dojde-li k zanedbání péče o zvíře, ale následkem nebude smrt nebo trvalé následky na zdraví zvířete, je tento čin postihován jako správní delikt.³¹

3.3.3 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Soukromé právo slouží zájmům individua, zabývá se osobou jako jednotlivcem a jeho stykem s jinými jednotlivci.³² Do sféry tohoto práva řadíme i občanské právo reprezentované zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, které zahrnuje zejména právní předpisy chránící vlastnické právo fyzických a právnických osob.

Vzhledem k tomu, že zvířata jsou předmětem tohoto vlastnického práva, prostředky občanského práva na ochranu zvířat jsou značně omezeny, protože v častých případech se týráni na zvířeti dopouští jeho vlastník.³³ Je tedy zřejmé, že zvířata jsou chráněna především zvláštními zákony veřejného práva, zejména zákonem na ochranu zvířat.

²⁹ Ministerstvo zemědělství ČR, *Informace o nové trestněprávní úpravě na úseku ochrany zvířat proti týráni*, [on-line], [cit. 28.12.2016], Dostupné z http://eagri.cz/public/web/file/43489/Novy_trestni_zak.pdf

³⁰ JELÍNEK, J., *Pojem trestného činu a kategorizace trestných činů*, Bulletin advokacie č. 10/2009, [on-line], [cit. 1.2.12.2017], Dostupné z www.cak.cz/assets/files/2678/BA_10_2009_web.pdf

³¹ PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*, s. 141 a 159

pozn. Tato publikace byla vydána r. 2009 a nový trestní zákoník nabyl účinnosti od 1.1.2010, proto komentuje úpravu zákona dle trestního zákoníku platného před tímto datem.

³² *Důvodová zpráva k NOZ*, s. 1, [on-line], [cit. 3.1.2017], Dostupné z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

³³ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 391

Předchozí občanský zákoník (zák. č. 40/1964 Sb.), v kterém nebyl právní status zvířat upraven, a zvíře bylo v právním smyslu movitou věcí, byl nahrazen novým občanským zákoníkem, zákonem č. 89/2012 Sb.. Jeho účinností od 1. 1. 2014 **došlo k etickému posunu pojetí živého zvířete, k jeho tzv. dereifikaci**, protože dle § 494 občanského zákoníku živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor, není věcí, a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.

Podle okolností konkrétního případu musí být zváženo, jak bude toto ustanovení zákona aplikováno. Pokud by byla zvířeti způsobena bolest a stres, nelze ho považovat za věc. Rozdílně pohlížíme na případy, kdy by byl pes s citovou vazbou na majitele předán jako zástava cizí osobě, nebo je předáno několik zvířat chovaných pro hospodářské účely (jako užitková). Zvíře i nadále může být objektem vlastnictví v souvislosti s uplatněním vlastnického práva, např. je předmětem kupní či darovací smlouvy. Zákon chrání vzájemný vztah i citovou vazbu mezi samotným zvířetem a jeho pánem.³⁴

Kategorizace zvířat dle nového občanského zákoníku je odlišná od té, kterou stanoví zákon na ochranu zvířat. Je širší. Pojetí živého tvora dle zákoníku zahrnuje jak obratlovce, tak bezobratlé, kteří mohou cítit bolest či stres. Zvířata jsou rozlišena účelně pro potřeby soukromého práva zejména z důvodu řešení otázek týkající se vlastnického práva ke zvířeti, jeho vznik, existenci či zánik, a týkající se povinnosti nahradit škodu způsobenou zvířetem. Zvířata jsou primárně rozdělena na divoká a domácí.

Divoká zvířata jsou ta, která nejsou domestikovaná (celý druh žije převážně ve volné přírodě) a jsou bez pána, dokud žijí na svobodě. Ta se dále dělí na zvířata zajatá (brání se jim v útěku fyzickými překážkami) a nebo zkrocená (zvířata se samovolně zdržují u pána).

Domácí zvířata jsou ta, jejichž druh žije s člověkem. Tak zvaná chovaná zvířata mohou být v zájmovém chovu (chovaná pro potěšení, jako společník) nebo hospodářská (chovaná k hospodářskému užitku), jehož podkategorií jsou sudokopytníci nazvaní dobytek. Domácí zvířata jsou vždy předmětem vlastnického práva jejich majitele.

³⁴ *Důvodová zpráva k NOZ*, s. 119, [on-line], [cit. 3.1.2017], Dostupné z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Zaběhne-li se, je možno uplatnit zákon o ztracené věci. Naopak majitel může vlastnické právo ke zvířeti pozbyt, například když ho opustí s úmyslem se ho zbavit nebo jej vyhnat.³⁵

Povinnost nahradit majetkovou a nemajetkovou újmu řeší právní úprava nového občanského zákoníku v ustanovení § 2894 až § 2971. Obecné principy odpovědnosti zahrnují základní ustanovení, předpoklady a vznik povinnosti nahradit škodu a způsob a rozsah náhrady. Zákoník upravuje dále zvláštní případy odpovědnosti za náhradu újmy, jejichž specifika jsou dána činností škůdce nebo povahou škody. Mezi tyto zvláštní případy patří škody způsobené zvířetem.

Škůdce je osoba fyzická či právnická, která odpovídá za způsobení škody či nemajetkové újmy a je povinna ji uhradit. Poškozeným je také fyzická nebo právnická osoba, které byla škoda či nemajetková újma způsobena a má právní nárok požadovat po škůdci její náhradu. Újmu rozdělujeme na majetkovou (škoda) a nemajetkovou. Majetková škoda je chápána jako materiální újma na jmění, která byla způsobena přímou ztrátou majetku, jeho reálným zmenšením, nebo ztrátou zisku (ušlý zisk). Nemajetková újma vzniká zásahem do osobnostních práv fyzické osoby a také do určitých „osobních“ práv osoby právnické.³⁶

Pokud škůdce poruší povinnost protiprávním činem a poškozenému vznikne škoda či nemajetková újma, a zároveň mezi protiprávním činem a vznikem škody je příčinná souvislost (kausální nexus), mluvíme o škodné události, která zakládá povinnost nahradit újmu. Tyto tři skutečnosti vyvolávají vznik povinnosti k náhradě na základě objektivní odpovědnosti. Pokud je porušení povinnosti závislé na volní stránce škůdce, tedy jeho zavinění, mluvíme o odpovědnosti subjektivní.³⁷

Ustanovení § 2933 určuje vlastníkovu povinnost nahradit způsobenou škodu, a to i v případech, kdy nad zvířetem nemá faktickou kontrolu (např. když unikne). Jedná se o **absolutní a objektivní odpovědnost**, tedy zavinění vlastníka zvířete není rozhodné, a **nemá možnost liberace**. Jestliže je zvíře svěřeno jiné osobě, ta společně a nerozdílně odpovídá za škodu s vlastníkem.

³⁵ KESSLER, T., *Přestává být zvíře věcí? Aneb krátký exkurz do právní úpravy zvířat v novém občanském zákoníku*, [on-line], [cit. 28.12.2016], Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prestava-byt-zvire-veci-aneb-kratky-exkurz-do-pravni-upravy-zvirat-v-novem-obcanskem-zakoniku-82444.html>

³⁶ NOVOTNÝ, P., KOUKAL P., ZAHOŘOVÁ, E., *Nový občanský zákoník, náhrada škody*, s. 20

³⁷ NOVOTNÝ, P., KOUKAL P., ZAHOŘOVÁ, E., *Nový občanský zákoník, náhrada škody*, s. 17

Vlastníků hospodářských zvířat, zvířat sloužících k výdělečné činnosti či asistenčních zvířat se týká ustanovení § 2934 občanského zákoníku. Náhrada škody způsobená těmito zvířaty je posuzována na základě **objektivní odpovědnosti s možností liberace**.³⁸ To znamená, že pokud vlastník prokáže, že vynaložil veškerou pečlivost a nic nezanedbal při dozoru nad zvířetem, zprostit se povinnosti k náhradě škody.

Vlastníci domácích mazlíčků, které chovají pro vlastní potěšení, vytvářejí riziko vzniku škody, a proto je jim dána tato „přísná“ objektivní odpovědnost. Smyslem úpravy je chránit společnost před nebezpečím vyplývajícím z mnohdy nepředvídatelného chování zvířat. Naopak chovatelé „užitečných zvířat pro společnost“ jsou svou činností prospěšní a uspokojují potřeby jiných osob, a proto se mohou za určitých podmínek zprostit povinnosti k náhradě škody.³⁹

Nejvyšší soud ČR judikoval, že chovatel je odpovědný za škodu, kterou způsobil jeho volně se pohybující pes, i když učinil opatření proti jeho úniku (kotec s podezdívkou, vysoké pletivo), protože daného dne nad zvířetem nevykonával náležitý dozor a neučinil všechny kroky pro to, aby zamezil vzniku škody. Zvíře navzdory překážkám uniklo, pohybovalo se po veřejné komunikaci, kde způsobilo škodu na vozidle. Vznik obecné odpovědnosti za škodu je v souladu se zásadou presumpce zavinění.⁴⁰

Dle jiného rozsudku Nejvyššího soudu ČR byl chovatel odpovědný za škodu, kterou způsobil jeho uniklý pes, protože neučinil taková opatření, která by byla dostatečná a účinná, a která by zamezila útěku zvířete z místa chovu (z kotce). Bylo prokázáno, že psa pustil někdo z příbuzných majitele (osoba nebyla zjištěna). Chovatel nesplnil *svoji prevenční povinnost* a odpovědnosti nebyl zproštěn ani v případě, že na *spáchaném následku se podílel i někdo jiný než on*.⁴¹

Náhradu škody při poranění zvířete lze uplatňovat na základě ustanovení § 2970, v kterém se odráží změna v pohledu na postavení zvířat jako na smysly nadané živé tvory. Škůdce je povinen uhradit náklady na péči o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil, pokud by je vynaložil rozumný chovatel. Hodnota zvířete se navyšuje nad jeho obvyklou cenu, protože tyto náklady ji mohou převyšovat.

³⁸ MATZNER, J., *Odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem*, [on-line], [cit. 10.1.2017], Dostupné z <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/odpovednost-za-skodu-zpusobenou-zviretem>

³⁹ LINHARTOVÁ, E., *Systém odpovědnosti vzhůru nohama aneb odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem podle OZ*, [on-line], [cit. 28.12.2016], Dostupné z <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/system-odpovednosti-vzhuru-nohama-aneb-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-zviretem-podle-oz>

⁴⁰ Judikát Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 25 Cdo 972/2003, ze dne 14.4.2004

⁴¹ Judikát Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 1509/2014, ze dne 14.1.2015

Občanský zákoník v ustanovení § 1058 a § 1059 řeší případy **nalezení ztraceného živého zvířete**, které mělo nejspíše svého majitele. Nalezne-li někdo takové zvíře a nejedná se o volně žijící a nemůže ho sám původnímu majiteli předat, oznámí tuto skutečnost obecnímu úřadu. Dobré je tuto skutečnost rozhlásit po okolí (sdělení v rádiu, místním rozhlasem, na sociálních sítích apod.), i provozovatelům útulků v okolí, kde původní majitel může své zvíře hledat. O toto zvíře nálezce řádně pečuje, dokud není zjištěn původní vlastník. Jedná se o živého tvora, a proto doba, po kterou má zvíře být v nejistých podmínkách (přechodně u nálezce či v útulku), je krátká. Jestliže se o nalezené zvíře ze zájmového chovu, typicky kočku či psa, nepřihlásí majitel dva měsíce, může ho získat nálezce, pokud má o něho zájem. V opačném případě obec předá zvíře útulku, a pokud se do čtyř měsíců o zvíře někdo nepřihlásí, může s ním provozovatel útulku nakládat podle svého, třeba svěřit novému majiteli.

3.4 Řízení o přestupcích

V této kapitole je přiblížen zákon o přestupcích, jsou vysvětleny základní pojmy týkající se přestupků a řízení o nich. Úkolem této práce není detailní popis průběhu přestupkového řízení.

3.4.1 Zařazení do právního řádu

Náš právní systém rozdělujeme na soukromé a na veřejné právo. V soukromém právu platí mezi účastníky z právního hlediska rovnost, jedná se například o právo občanské, obchodní či pracovní. V právu veřejném to takto není. Stát, resp. orgán, který je pověřen výkonem správy, je v nerovném, tj. nadřazeném vztahu k druhému subjektu, chová se autoritativně a pravidla jsou vynutitelná státní mocí. Je to například právo správní, ústavní, finanční či trestní.⁴² Veřejné právo slouží zájmům celku.

Správní právo je tedy veřejné a upravuje realizaci výkonné moci ve státě, zejména ve veřejné správě, která může být vykonávána na úrovni státní správy či samosprávy. Základním územním samosprávním celkem je obec, vyšším kraj. Správní právo je rozděleno z hlediska obsahu dále na organizační a kompetenční, hmotné, procesní a trestní. Organizační a kompetenční právo upravuje pravomoc a působnost orgánů veřejné správy, hmotné právo definuje práva a povinnosti adresátů veřejné správy; postup průběhu řízení

⁴² HORZINKOVÁ E., ČECHMÁNEK B., *Přestupky a správní trestání*, s. 11

vedené správními orgány vymezuje procesní právo. Trestní správní právo zahrnuje odpovědnost a následky spáchání správního deliktu.⁴³

Protiprávní činy se primárně rozdělují podle společenské škodlivosti na trestné činy a přestupky. Následkem těchto činů je způsobení újmy společnosti či jednotlivým osobám, nejčastěji na zdraví a na majetku. Trestné činy řeší soudy, jsou upraveny v trestním zákoníku. Správní orgány projednávají správní delikty, jejichž podkategorií jsou přestupky, disciplinární delikty, pořádkové delikty a delikty právnických osob.

Skutkové podstaty přestupků nejsou kodifikovány v jediném zákoně, jsou přesunuty do speciálních zákonů upravujících různé oblasti veřejné správy. Například do zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, do zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, do zákona 99/2004 Sb., o rybářství, a do mnoha dalších. V současné době přestupkový zákon obsahuje některé skutkové podstaty přestupků kupříkladu na úseku sociálních věcí, zdravotnictví, podnikání a jiných. Množství skutkových podstat přestupků dále zvětšuje možnost obcí a krajů vydávat nařízení ve věcech přenesené působnosti či obecně závazné vyhlášky na úseku jejich samostatné působnosti (autonomní normativní akty), kterými mohou stanovit povinnosti, jejichž porušení může být také přestupkem. Těmito vyhláškami mohou obce stanovit pravidla pohybu psů či jiných zvířat na veřejném prostranství obce, regulovat podomní prodej na území jejich obce, či stanovit dobu klidu, kdy pohostinská zařízení nesmí být provozována apod. Spektrum skutkových podstat přestupků se zdá široké a nepřehledné.⁴⁴

3.4.2 Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Řízení o přestupcích upravuje zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Tak jako mnoho dalších zákonů i on prošel mnoha novelizacemi, poslední je ve znění zákona č. 204/2015 Sb.

Přestupkový zákon upravuje v obecné části hmotněprávní normy, které stanoví všeobecné znaky přestupků, jako je např. odpovědnost, zavinění, druhy sankcí apod., a v druhé zvláštní části vymezuje skutkové podstaty přestupků.⁴⁵ Tento zákon je speciálním zákonem, který neupravuje všechny procesní prvky přestupkového řízení, a proto se subsidiárně (podpůrně) použijí ustanovení správního řádu, zákona č. 500/2004 Sb., který je

⁴³ HORZINKOVÁ E., ČECHMÁNEK B., *Přestupky a správní trestání*, s. 12

⁴⁴ HORZINKOVÁ E., ČECHMÁNEK B., *Přestupky správní trestání*, s. 12

⁴⁵ ČERVENÝ, Zdeněk, *Přestupkové právo*, s. 4

obecným předpisem. Správní proces v případě řízení o přestupku podléhá ustanovením přestupkového zákona a správního řádu.

Přestupkem je pouze zaviněné jednání (konání nebo opomenutí), kterým vlastně jedinec navenek projeví svůj psychický vztah ke skutečnostem, které tvoří přestupek.⁴⁶

Dalším důležitým atributem vymezujícím přestupek je **materiální a formální znak**, kdy oba musí být naplněny současně. Formálním znakem je výslovné označení jednání za přestupek v přestupkovém nebo jiném zákoně. Materiálním znakem je to, že jednání ohrožuje nebo porušuje zájem společnosti a je pro ni nebezpečné.⁴⁷ Přestupkem není protiprávní jednání, které je správním deliktem či trestným činem nebo jednání v krajní nouzi či nutné obraně.

Přestupku se může dopustit pouze fyzická osoba. Za přestupek je odpovědný, tj. že může být za přestupek stíhán ten, kdo v době jeho spáchání dovršil patnáctý rok svého věku (den patnáctých narozenin se nepočítá). Pokud se přestupku dopustí mladistvý (věk od patnácti do osmnácti let), „*přihlíží se ke zvláštní péči, kterou společnost věnuje mládeži*“.⁴⁸ Z tohoto důvodu protiprávní jednání mladistvého nelze projednat v příkazním řízení a musí se ve věci konat ústní jednání, o němž je vyrozuměn zákonný zástupce mladistvého a orgán vykonávající sociálně-právní ochranu dětí. Výsledné rozhodnutí jim musí být také oznámeno jako všem účastníkům řízení. Horní hranice sankce uložené mladistvému se snižují na polovinu. Odpovědnosti za přestupek se zbavuje také ten, kdo byl v době spáchání nepříčetný, tj. nemohl pro duševní poruchu rozpoznat, že se dopouští protiprávního jednání. Osobu, která je zbavena způsobilosti k právním jednáním, nelze automaticky považovat za nepříčetnou. Při řízení správní orgán vychází z předpokladu, že podezřelý je příčetný, nepříčetnost se musí prokázat např. znaleckým posudkem.⁴⁹

Odpovědnost za spáchání přestupku je subjektivní, je vystavěna na vnitřním psychickém vztahu pachatele k jednání. Zaviněné jednání nebo opomenutí něco vykonat, může být nedbalostní nebo úmyslné. Nedbalost je založena zejména na složce vědění, chybí složka vůle spáchat přestupek. Ta je součástí úmyslného jednání.

Sankce, které lze za přestupek uložit jsou „*napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci a zákaz pobytu*“.⁵⁰ Mohou být uloženy společně, ne však pokuta s

⁴⁶ § 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích

⁴⁷ ČERVENÝ Zdeněk, *Přestupkové právo*, s. 17

⁴⁸ § 19 odst. 1 tamtéž

⁴⁹ HORZINKOVÁ E., ČECHMÁNEK B., *Přestupky a správní trestání*, s. 33

⁵⁰ § 11 odst. 1 přestupkového zákona

napomenutím. Výši pokuty určuje přestupkový zákon, avšak ve většině případů speciální zákony obsahují samy tuto maximální hranici. Kromě sankcí lze uložit pachateli přestupku i tzv. ochranná opatření. Jsou jimi omezující opatření a zabránění věci, která mají sloužit k omezení dalšího protiprávního jednání. Podmínky uložení těchto opatření opět určuje zvláštní zákon.

Důležitým ustanovením přestupkového zákona je § 12, který určuje kritéria stanovení druhu a výše sankce. Správní orgán se musí zabývat v každém konkrétním případě všemi skutečnostmi, které ho vedly k uložení té dané sankce, což musí řádně a přesvědčivě zdůvodnit. Uložením sankce vznikají obviněnému nové povinnosti, které mu způsobí újmu finanční (pokuta), morální (napomenutí), nebo újmu na jeho právech (zákaz činnosti).⁵¹

Po uplynutí jednoho kalendářního roku nemůže být přestupek již projednán. Poslední novelizací s účinností od 1. 10. 2015 došlo k podstatné změně, a to že nová **jednoroční lhůta pro projednání přestupku začíná běžet dnem, kdy bylo řízení zahájeno**, nebo bylo vydáno rozhodnutí o vině obviněného, či doručení příkazu, kterým byl obviněný potrestán pokutou. **Uplynou-li však dva roky od spáchání přestupku, nelze jej již projednat.**⁵²

Dále se dostáváme k věcné a funkční příslušnosti projednávání přestupků. Správní orgán, který přestupek projednává v prvním stupni, je věcně příslušný a je jím obecní úřad či jeho zvláštní orgán. Dle speciálního zákona jím může být i jiný správní orgán, např. Policie ČR. Obce projednávají přestupky ve věcech proti veřejnému pořádku a pořádku v územní samosprávě, či ve státní správě ve věcech, které jsou jim svěřeny, a dále proti občanskému soužití a proti majetku. *Obecní úřady obcí s rozšířenou působností projednávají přestupky ve věcech, které spravují*⁵³, tj. zejména ty, které jsou stanoveny zvláštními zákony.

Funkční příslušnost určuje, který orgán obce přestupek projedná. Může to být komise k projednávání přestupků obce, komise rady obce nebo odbor příslušné obce, avšak funkčně příslušným je stále obecní úřad. Vnitřním předpisem či vedoucím správního

⁵¹ ČERVENÝ Z., *Přestupkové právo*, s.30

⁵² § 20 odst. 1 – 4 přestupkového zákona

⁵³ § 53 odst. 2 přestupkového zákona

orgánu je stanovena oprávněná úřední osoba (nejčastěji referent odboru), která dle ustanovení § 15 odst. 2 správního řádu provádí úkony v přestupkovém řízení.⁵⁴

Některé obce uzavírají **veřejnoprávní smlouvy** s obcí s rozšířenou působností, v jejímž obvodu se nachází, čímž dojde k přesunutí věcné příslušnosti. Smlouvy vznikají v souladu se zákonem o obcích.⁵⁵

Místní příslušnost správního orgánu k projednání přestupku je dána místem, kde k přestupku došlo. Správní orgán může věc postoupit jinému věcně příslušnému orgánu, pokud se v jeho územním obvodu podezřelý zdržuje, ale může tak učinit pouze z důležitých důvodů, které se týkají hospodárnosti řízení, výchovných důsledků na pachatele či snadnějšího projednání přestupku.⁵⁶

Přestupkový zákon v souladu se zásadou dobré správy umožňuje vést **společné řízení** v případech, kdy je pachatel podezřelý ze spáchání více přestupků, či kdy je více pachatelů podezřelých ze spáchání přestupků, které spolu souvisejí.

Řízení o přestupku je **zahájeno z úřední povinnosti**, pokud nejsou splněny důvody pro odložení oznámení, které jsou taxativně uvedeny v § 66 přestupkového zákona.⁵⁷

Účastníkem řízení je obviněný z přestupku, poškozený, vlastník věci zabrané, navrhovatel a osoba, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma.⁵⁸

Prvním procesním úkonem, což bývá oznámení zahájení řízení, se stává osoba obviněným. Správní orgán na obviněného hledí jako na nevinného (presumpce nevinny) do té doby, než je pravomocně uznán vinným ze spáchání přestupku. Důkazní břemeno leží na správním orgánu, který musí protiprávní jednání obviněnému dokázat. Obviněný není povinen svoji nevinu dokazovat. Při pochybnostech musí však správní orgán rozhodovat ve prospěch obviněného (zásada in dubio pro reo).⁵⁹

V prvním stupni řízení je povinné **ústní jednání**. Probíhá dokazování, a to výpověďmi účastníků řízení či svědků, listinnými důkazy, ohledáním či znaleckým posudkem. Výsledkem řízení je rozhodnutí ve věci samé, které musí mít náležitosti podléhající dikci jak přestupkového zákona, tak správního řádu. Obviněný může být uznán

⁵⁴ ČERNÝ J., HORZINKOVÁ E., KUČEROVÁ H., *Přestupkové řízení*, s. 37

⁵⁵ HORZINKOVÁ E., ČECHMÁNEK B., *Přestupky a správní trestání*, s. 121

⁵⁶ ČERVENÝ Z., ŠLAUF V., *Přestupkové právo*, s. 143

⁵⁷ HERZINKOVÁ E., ČECHMÁNEK B., *Přestupky a správní trestání*, s. 115

⁵⁸ Závěr č. 147 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu, [on-line] [10.10.2016],

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>

⁵⁹ ČERNÝ J., HORZINKOVÁ E., KUČEROVÁ H., *Přestupkové řízení*, s. 32

vinným nebo může být řízení o přestupku zastaveno z důvodů, které jsou v přestupkovém zákoně výslovně uvedeny.⁶⁰

Přestupek lze vyřešit také ve zkráceném **příkazním řízení** a **blokovém řízení**, a to v případech, kdy jsou splněny podmínky stanovené zákonem.⁶¹

V přestupkovém řízení je možné, aby byla **poškozené osobě uhrazena majetková škoda**, která jí byla protiprávním jednáním způsobena. Mezi vznikem škody a protiprávním jednáním musí být příčinná souvislost. Tato škoda musí být vyjádřitelná v penězích; nelze uplatnit náhradu bolestného, náhradu za újmu na cti apod. Rozhodování o tomto nároku není samostatným předmětem řízení, je připojené, tzv. adhezní. Správní orgán má povinnost, je-li to zřejmé z oznámení přestupku, oslovit osobu, které byla škoda způsobena, a sdělit jí možnost uplatnění nároku na náhradu škody, jestliže poškozený již nárok neuplatnil v trestním řízení, které předcházelo přestupkovému řízení. Tuto škodu může osoba uplatňovat během celého řízení.⁶² Občan by měl být bdělý svých práv a o možnosti uplatnění nároku sám projevit zájem. Pokud náhradu škody požadovat nebude, správní orgán o ní nerozhoduje. Není vyloučena ani možnost náhrady škody v občanskoprávním řízení.

Je-li ze spáchání přestupku obviněný uznán vinným a nebylo-li řízení o přestupku vyřízeno v příkazním či blokovém řízení, správní orgán mu uloží povinnost nahradit **náklady s projednáváním přestupku**, jejichž výše je dána vyhláškou Ministerstva vnitra č. 231/1996 Sb. V současné době činí 1 000 Kč.

Řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí, které není v právní moci, je **odvolání**. V tomto případě má odkladný účinek, tzn. že povinnosti v něm uložené nejsou vymahatelné. Účastník řízení jej může podat do 15 dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí oznámeno, prostřednictvím správního orgánu, který rozhodnutí vydal. O odvolání rozhoduje nadřízený orgán.

S novelizací přestupkového zákona v souladu s účinností zákona č. 204/2015 Sb. od 1. 10. 2016 byl zprovozněn **registr přestupků**, který provozuje Rejstřík trestů. Tato celostátní evidence byla spuštěna za účelem postihnout recidivu páchaných přestupků.

⁶⁰ § 76 přestupkového zákona

⁶¹ ČERVENÝ Z., ŠLAUF V., *Přestupkové právo*, s. 188

⁶² Kancelář veřejného ochránce práv, *Stanovisko č. 17/2012 Sborníku stanovisek Kanceláře veřejného ochránce práv, Přestupky*, [on-line], [cit. 17.1.2017], Dostupné z: www.ochrance.cz/fileadmin/user...opraveni/.../SZD_17-2012_US.pdf

V tomto registru však bohužel nejsou evidovány přestupky páchané na úseku zákona na ochranu zvířat.

3.5 Pojem „veřejný pořádek“

Veřejný pořádek je jednou z podstatných náležitostí demokratického státu, prostupuje mnoha jeho právními ustanoveními a představuje jednu ze zásad, na nichž leží právní základy společenského státu.⁶³ Tento pojem se prolíná českými zákony, počínaje Listinou základních práv a svobod, dále občanským zákoníkem, zákonem o obcích, zákonem o Policii ČR, trestním zákoníkem a přestupkovým zákonem, ale i mnoha dalšími. Přesto však právní definice tohoto pojmu není v našich právních normách doslovně stanovena. Za veřejný pořádek je obvykle považován ideální stav společnosti, charakterizován bezpečností, řádem a klidem. Je ovlivněn poměry a názory dané země, např. sociálními, politickými nebo etickými. Příslušné orgány svou činností naplňují obsah veřejného pořádku v praxi.⁶⁴

Veřejný pořádek lze chápat v **užším smyslu slova** jako „ochranu pravidel chování lidí na veřejnosti, jež nejsou sice výslovně formulována v právních normách, ale jejich zachování je podle panujících obecných názorů v určitém místě a čase nutnou podmínkou spořádaného společenského soužití“. Tato neformalizovaná pravidla jsou právně závazná v mezích právních předpisů, které obsahují výslovně termín „veřejný pořádek“. Při dodržování těchto pravidel lze stav nazvat veřejným pořádkem.

Vymezení veřejného pořádku v **širším smyslu slova** se týká ochrany pravidel chování neobsažených i obsažených výslovně v právních normách. Netýká se pravidel chování, ale pouze „pravidel, která souvisejí se zachováním spořádaného společenského soužití“.⁶⁵

Dle Usnesení Nejvyššího správního soudu 3 As 4/2010–151 při výkladu pojmu veřejný pořádek se musí brát v úvahu celkový smysl ale zároveň i rozdílnost ustanovení, v nichž je tento pojem užit. Obecně je veřejný pořádek „*normativní systém, na němž je*

⁶³ *Důvodová zpráva k NOZ*, s. 32, [on-line], [cit. 3.1.2017], Dostupné z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

⁶⁴ Ministerstvo vnitra, *Oblasti veřejného pořádku ve vztahu k možnostem jejich regulace obecně závaznými vyhláškami obcí*, [on-line], [cit. 15.12.2016], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/oblasti-verejneho-poradku-ve-vztahu-k-moznostem-jejich-regulace-obecne-zavaznymi-vyhlaskami-obci.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

⁶⁵ Ministerstvo vnitra, *Zápis ze semináře Veřejný pořádek v obecně závazných vyhláškách obcí*, [on-line], [cit. 3.1.2017], Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/zapis-seminare-pdf.aspx

založeno fungování společnosti v daném místě a čase a jenž v sobě zahrnuje ty normy právní, politické, mravní, morální a v některých společnostech i náboženské, které jsou pro fungování dané společnosti nezbytné. ... V podmínkách současné České republiky coby demokratického právního státu se tak jedná o ty normy, které umožňují fungování společnosti v duchu principů vytyčených v úvodních ustanoveních Ústavy České republiky a její preambule ...“

Obecně bychom mohli říci, že veřejný pořádek představuje „*souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných. Jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy a jejich zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti*“.⁶⁶

V případě této práce je veřejný pořádek chápán a vykládán v kontextu právní úpravy týkající se zákona na ochranu zvířat.

3.6 Přestupky proti veřejnému pořádku na úseku ochrany zvířat

Protiprávní jednání, přestupek či trestný čin, spočívající v týrání zvířat jakýmkoliv způsobem, je celospolečenský problém a měl by se týkat nás všech. O otřesných případech týrání se dozvídáme z internetových stránek, z novin či z televizního zpravodajství. Pokud se týrání týká pokusných zvířat, nebo k němu dochází při komerčních přepravách zvířat či při porážení zvířat na jatkách, má občan jako jedinec omezenou možnost zasáhnout, pokud se o problematiku zcela nezajímá a není členem nějakého ochránářského spolku. Velkou úlohu při ochraně zvířat v těchto případech hrají správní orgány v rámci své kontrolní činnosti.

Tato kapitola je věnována přestupkům na úseku zákona na ochranu zvířat, které svou podstatou narušují veřejný pořádek. Nebude se zabývat případy přímého týrání zvířete tak, jak je vnímáno širokou veřejností, ale následky porušení povinností, které jsou pro chovatele či odpovědné osoby stanoveny v tomto zákoně.

3.6.1 Povinnosti v obecně závazných vyhláškách obcí

K zabezpečení veřejného pořádku může obec v samostatné působnosti **dle § 10 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích**, vydat obecně závaznou vyhlášku. Činnosti,

⁶⁶ Ministerstvo vnitra, *Obecné pojmy*, [on-line], [cit. 15.12.2016], Dostupné z: www.mvcr.cz/clanek/verejny-poradek.aspx

kteře mohou tento veřejný pořádek narušit, jsou většinou v rozporu s ochranou zdraví, bezpečnosti a majetku obyvatel obce. Touto vyhláškou mohou být takové činnosti na některých veřejných prostranstvích zakázány.

Veřejným prostranstvím dle ustanovení § 34 zákona o obcích jsou „*všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru*“.

Touto vyhláškou může obec usměřňovat nejen pravidla pohybu psů na veřejném prostranství, ale i hospodářských zvířat. Tato možnost je využívána v menších městech a obcích, kde obyvatelé chovají v zájmovém chovu např. ovce, kozy a koně. Vyhlášku lze pojmout obšírněji a stanovit pohyb zvířat i na jiných územích obce, než jsou pouze její veřejná prostranství (např. „na území obce“ ...).⁶⁷

Vyhláškou je ponejvíce omezen pohyb psů použitím vodítka. Obce jsou současně povinny vyčlenit plochy určené pro volný pohyb psů, pokud jsou pravidla pohybu psů stanovena na všech veřejných prostranstvích v obci. Diskutovanou otázkou je povinnost nasazení náhubku psům, pokud se pohybují na veřejném prostranství. Je třeba si uvědomit, že zejména psi ve městech by mohli být bez náhubku pouze doma, a proto o použití náhubku by měl rozhodovat majitel psa, který za něho nese plnou odpovědnost.⁶⁸

Pokud poruší ustanovení takové obecně závazné vyhlášky obce fyzická osoba, dopustí se přestupku proti pořádku v územní samosprávě dle ustanovení § 46 odst. 2 přestupkového zákona. Za tento přestupek lze uložit pokutu do výše 30 000 Kč. Pokud se jednání dopustí právnická osoba či fyzická osoba, která je podnikatelem, je věc projednávána jako správní delikt v souladu se zákonem o obcích, procesním předpisem je správní řád. Pokuta může být uložena až do výše 200 000 Kč. K ukládání pokut v tomto případě je příslušná rada obce, která obecně závaznou vyhlášku vydala.

Obce také mohou upravit pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství a vymezit prostory pro volné pobíhání psů vydáním obecně závazné vyhlášky na základě **zákona na ochranu zvířat**.⁶⁹

⁶⁷ Ministerstvo vnitra, *Právní výklad k zákonnému zmocnění odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra*, [on-line], [cit. 15.12.2016] Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/mm-18-4pravni-vyklad-pdf.aspx

⁶⁸ Ministerstvo zemědělství, *Dopis ÚKOZ obecním úřadům – tvorba obecně závazných vyhlášek o chovu a pohybu psů po veřejných prostranstvích z pohledu zákona č. 246/1992 Sb.*, [on-line], [cit. 15.12.2016], Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1619/Obecni_vyh_l_ver_prostr.pdf

⁶⁹ novelizace zákona na ochranu zvířat zák. č. 77/2004 Sb., účinný od 1.3.2004

Fyzická osoba se dle ustanovení § 27 odst. 1 písm. q) zákona na ochranu zvířat dopustí přestupku nesplněním povinnosti stanovené na základě tohoto zákona v obecně závazné vyhlášce obce. Pokutu lze uložit až do výše 50 000 Kč. K projednání přestupku je příslušná obec, na jejímž území došlo k přestupku.

Vyhláškami vydanými na základě zákona o obcích má obec širší spektrum možností regulace veřejného pořádku na svém území týkající se pohybu zvířat na veřejném prostranství. Zejména v případech pokud by vzhledem k místním podmínkám mohlo narušit veřejný pořádek dané obce „pobíhání“ i jiných zvířat než psů (např. drůbeže).⁷⁰ Touto vyhláškou může obec vztáhnout povinnost i na jiné prostory než pouze na veřejná prostranství, např. může stanovit zákaz vodit zvířata na dětská hřiště či koupaliště. Obec může zároveň ve vyhlášce stanovit také povinnost odstranit znečištění prostranství zvířaty.⁷¹

Na základě těchto vyhlášek mohou být postiženi majitelé, kteří nevedou svého psa na vodítku, ale jsou v jeho blízkosti. Pokud se po obci zvíře tzv. toulá samo, není pod kontrolou svého majitele, nelze chovatele postihnout na základě této vyhlášky.

3.6.2 Nezabezpečení zvířete proti úniku

K povinnostem chovatelů zvířat v zájmovém chovu, které stanoví zákon na ochranu zvířat, patří mimo jiné také učinění opatření proti úniku zvířat v ustanovení § 13 odst. 1 tohoto zákona. Porušením této povinnosti se chovatel dopustí přestupku dle ustanovení § 27 odst. 2 písm. f) zákona na ochranu zvířat. Za spáchání přestupku lze uložit pokutu do výše 50 000 Kč.

Jedná se o preventivní opatření, kterým je zvíře chráněno proti utrpení. Utrpení může být zvířaty vnímáno v této situaci nejen jako fyzická bolest při zranění, ale i jako stres z neznámého prostředí, z následného odchyty, může mít omezený přístup k potravě nebo vodě atd. Zákon výslovně nestanoví, jakým způsobem má chovatel toto opatření učinit,

⁷⁰ Ministerstvo vnitra, *Oblasti veřejného pořádku ve vztahu k možnostem jejich regulace obecně závaznými vyhláškami obcí*, [on-line], [cit. 15.12.2016], Dostupné z: www.mvcr.cz/.../oblasti-verejneho-poradku-ke-vztahu-k-moznostem-jejich-regulace-ozv-obci-2015.aspx

⁷¹ Ministerstvo vnitra, *Právní výklad k zákonnému zmocnění odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra*, [on-line], [cit. 15.12.2016], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/spibpr/mm-18-4pravni-vyklad-pdf.aspx>

protože musí být zvážen potenciál daného zvířete, tj. jeho stáří, velikost, vrozené schopnosti apod.⁷² Opatření může být učiněno nejen fyzickými překážkami, ale i dohledem nad zvířetem.⁷³ Je také nutné přihlídnout k tomu, aby samotná opatření nebyla pro zvíře utrpením. Trvalé uvázání psa považuje Ústřední komise pro ochranu zvířat za týrání. Kotce, pokud jsou v nich psi drženi, musí být čisté a suché, zvíře by mělo mít možnost volného pohybu po dobu jedné hodiny dvakrát denně. Přístup k čisté pitné vodě by měl být samozřejmostí, tak jako pravidelné krmení. Komise také doporučuje rozměr podlahové plochy podle velikosti psů a jejich počtu (např. pes vysoký v kohoutku nad 75 cm by měl mít kotec veliký 7 m²).⁷⁴

Únik lze charakterizovat jako situaci, kdy se zvíře vzdálí ze sféry bezprostředního působení vůle chovatele (odpovědné osoby), ten není schopen usměrňovat a ovládat chování zvířete.⁷⁵ K úniku zvířete může dojít jak z místa, kde je chováno, tak během venčení psa, čemuž lze zabránit nejspíše jeho vhodným výcvikem.⁷⁶

Dle stanoviska Ústřední komise pro ochranu zvířat (ÚKOZ) již samotné umožnění úniku zvířete je jeho týrání, protože je bez ochrany chovatele, čímž může dojít k jeho zranění, k vyvolání bolesti či stresových situací.⁷⁷ (Stanoviska ÚKOZ nejsou pramenem práva, nejsou právně závazná.)

Dle rozsudku Městského soudu v Praze⁷⁸ však „samotný únik chovaných hospodářských zvířat, byť opakovaný, nelze automaticky kvalifikovat jako týrání zvířat ve smyslu § 4 odst. k) nebo x) zákona na ochranu zvířat“. Městský soud rozhodoval ve věci správního deliktu nezabezpečení chovaných zvířat proti úniku, která se opakovaně volně pohybovala mimo vyhrazené pastviny. **Pro naplnění skutkové podstaty deliktu postačí**

⁷² MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 330

⁷³ Ministerstvo zemědělství ČR, *Vyjádření k problematice postihu za únik zvířete v zájmovém chovu a nevedení psa na vodítku po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání provedené zákonem č. 291/2009 Sb...* [on-line], [cit. 10.1.2017], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/oddeleni-ochrany-zvirat/informace-z-oddeleni-ochrany-zvirat/?pageSize=20>

⁷⁴ Ministerstvo zemědělství ČR, *Stanovisko ÚKOZ z držení psa mimo lidský příbytek, eventuelně trvale na řetězu*. [on-line], [cit. 10.1.2017], Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/133774/Drzeni_psa.pdf

⁷⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, čj. 72 A 34/2014, ze dne 22.10.2015

⁷⁶ Ministerstvo zemědělství ČR, *Vyjádření k problematice postihu za únik zvířete v zájmovém chovu a nevedení psa na vodítku po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání provedené zákonem č. 291/2009 Sb...* [on-line], [cit. 10.1.2017], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/oddeleni-ochrany-zvirat/informace-z-oddeleni-ochrany-zvirat/?pageSize=20>

⁷⁷ Ústřední komise pro ochranu zvířat, *Stanovisko ÚKOZ ve věci porušení povinnosti učinit opatření proti úniku zvířat v zájmovém chovu*, [on-line], [cit. 13.12.2016], Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/stanoviska-a-nazory/?pageSize=50>

⁷⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze, sp. zn./č.j.: 9 Ca 299/2009-31, ze dne 28.11.2012

neučinění opatření pro zabránění úniku zvířat, čímž se automaticky nemusí pachatel dopustit týrání zvířat. Každý případ musí být posouzen samostatně.

Rozsudkem Nejvyššího správního soudu bylo judikováno, že v případě řízení o přestupku opatření proti úniku zvířete, **musí být správním orgánem zjišťováno, jaké opatření proti úniku zvířete chovatel (či odpovědná osoba) učinil, nebo zda učinil vůbec nějaké, za jakých okolností bylo zvíře bez dozoru** apod.⁷⁹ Soud rozhodoval ve věci, kdy pes byl ve třech případech nalezen obyvateli a strážníky městské policie a poté byl umístěn v útulku, kde si ho žalobce vyzvedl téhož nebo následujícího dne. Objektivní stránka přestupku je dána vztahem příčinné souvislosti mezi jednáním pachatele a následkem. V řízení byl znám pouze následek věci, tj. že zvíře se pohybovalo mimo vliv chovatele, protože uniklo z místa chovu, ale nebyla zjištěna příčina jeho unikání.

Krajský soud v Českých Budějovicích⁸⁰ v případě neučinění opatření potřebná k zabránění úniku koní, rozhodl, že chovatelka hospodářských zvířat na základě objektivní odpovědnosti je odpovědná za to, že zvířata unikala z ohrazených prostor, i když tvrdila, že ohradník byl poškozen cizím zaviněním. Z pořízených snímků bylo zřejmé, že vylomené dřevěné kolíky byly ztrouchnivělé. Chovatelka nevytvořila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby zabránila porušení právní povinnosti, čímž by se tzv. vyvinila.

Závěrem

Z praxe jsou známé případy, kdy se zvířata opakovaně pohybují na veřejném prostranství obce sama, protože unikají z pozemku svého chovatele. Mohou ohrožovat zdraví a majetek obyvatel. Psi, zejména pokud se pohybují ve smečce, jsou nebezpeční i pro jiná zvířata. Drobná hospodářská zvířata jako ovce či drůbež pobíháním po pozemní komunikaci mohou způsobit dopravní nehodu.

V případech, kdy chovatel projevuje zájem o nápravu, postačí nejspíše upozornění či uložení sankce. Někteří chovatelé se však k této situaci staví lhostejně. V rámci správního řízení, které většinou proběhne i za několik měsíců od události, se příslušnému správnímu orgánu nepodaří zjistit, jakým způsobem zvířata z místa chovu unikla, pokud nepůjde o klasické situace, jako jsou otevřená vrata do objektu či viditelně nedostatečné oplocení objektu. Také je těžké identifikovat zvíře a určit jeho chovatele. Obratný chovatel lehce

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn.: 2 As 72/2014, ze dne 14.8.2014

⁸⁰ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn.: 10A 143/2015-53

zpochybní, že pobíhající pes je jeho. Naopak při úniku většího počtu hospodářských zvířat, je většinou chovatel prokazatelný.

Správní orgán může chovateli, kterému je prokázáno neučinění opatření proti úniku zvířete, uložit sankci napomenutí nebo pokutu. V případě opakovaného jednání, může správní orgán pouze zvyšovat výši uložené pokuty. Únik zvířete není jeho týráním, a proto správní orgán nemůže uložit sankci propadnutí či zabrání týraného zvířete nebo zvláštní opatření náhradní péče. Situace je z pohledu správního orgánu neřešitelná, protože jeho pravomoc je omezena. V některých případech uložená sankce v podobě finančního postihu nemá pro pachatele výchovný efekt a ke zlepšení stavu nedojde.

Volný pohyb zvířat v lese

Pokud se toulavé zvíře, zejména pes, pohybuje po honebních pozemcích, odpovědná osoba by měla být postižena dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, protože tento speciální zákon má přednost před zákonem na ochranu zvířat.⁸¹ Dle ustanovení § 10 tohoto zákona nesmí v honitbě mimo vliv svého vedoucího či majitele volně pobíhat domácí zvířata a zvířata v zájmových chovech. Myslivecká stráž je oprávněna usmrcovat toulavé psy, kteří pronásledují zvěř, na místě více jak 200 metrů vzdáleném od nejbližší nemovitosti. Pes však nesmí být loveckého či ovčáckého plemene či pes slepecký, zdravotnický, záchranářský nebo služební.

Volný pohyb zvířat po pozemní komunikaci

V zájmu bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, aby nedocházelo k ohrožení na zdraví či majetku všech jeho účastníků, jsou v ustanovení § 60 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, uvedena základní pravidla jízdy na zvířeti, hnaní a vedení zvířat po pozemních komunikacích. Vlastníkům (i držitelům) domácích zvířat je uložena povinnost zabránit jejich pobíhání po komunikaci. I v těchto případech je tento speciální zákon aplikován přednostně před zákonem na ochranu zvířat.

Zvířata, která se volně pohybují po pozemní komunikaci, se stávají nebezpečnými překážkami pro účastníky silničního provozu a mohou způsobit doprání nehody. Z rozsudku Nejvyššího soudu ČR vyplývá, že odpovědná osoba, majitel či chovatel

⁸¹ Ministerstvo zemědělství ČR, *Žádost o výklad MZe k zákonu na ochranu zvířat a k lesnímu zákonu* [online], [cit. 10.1.2017], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/oddeleni-ochrany-zvirat/informace-z-oddeleni-ochrany-zvirat/>

zvířete, musí zachovat potřebnou opatrnost, musí předpokládat změnu chování zvířete, které se poté může stát nebezpečným pro své okolí.⁸² V tomto případě kůň při projížděce shodil majitelku, utekl a střetl se s vozidlem. Ta na sebe převzala odpovědnost tím, že s koněm vyjela na veřejné prostranství mimo uzavřený výběh.

Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku potvrdil, že porušením důležité povinnosti vlastníka domácího zvířete je, když nezabrání pobíhání zvířete po pozemní komunikaci. Doprovázející osoba musí být se zvířetem spojena natolik, aby jej mohla ovládat, protože „je vždy nutné počítat s nečekanými reakcemi zvířete, které mohou mít svůj podnět ve vjemech zvířete nepostřehnutelných člověkem“.⁸³ V tomto případě se jednalo o psa, který zapříčinil dopravní nehodu, když vběhl do jízdní dráhy motocyklistovi, který byl vážně zraněn. Majitelka psa trvala na tom, že pes byl dobře vycvičen, a proto ho nevedla na vodítku.

3.6.3 Opuštění zvířete

Oпустit zvíře s úmyslem se ho zbavit nebo jej vyhnat se dle § 4 odst. 1 písm. s) zákona na ochranu zvířat považuje za týrán. Toto ustanovení se nevztahuje na volně žijící zvířata, která jsou vrácena do přírody (musela být přechodně chována v zajetí, např. v záchrané stanici). V návaznosti na tuto skutečnost je v § 6 zákona na ochranu zvířat uvedeno, že chovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která zvíře chová nebo drží, nesmí opustit zvíře. Pokud se opuštěného zvířete ujme jiná osoba, je povinna zajisti mu řádnou péči a nese odpovědnost za jeho zdraví (§ 13 odst. 2 zákona na ochranu zvířat).

Rozdíl mezi opuštěným a toulavým zvířetem je již charakterizován v kapitole 3.3.1 Zákon na ochranu zvířat.

V případě nálezu toulavého zvířete nálezce vrátí zvíře původnímu majiteli, pokud je zjištěn, zároveň může požadovat úhradu nutných nákladů i nálezné. Pokud původní majitel není znám, nálezce ohlásí nalezení zvířete obci, v jejímž obvodu k této skutečnosti došlo. Záleží na domluvě mezi obcí a nálezcem, zda bude zvíře umístěno do útulku nebo zda se o zvíře nálezce bude starat.

⁸² Judikát Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 25 Cdo 5030/2007, ze dne 24.2.2010

⁸³ Judikát Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 90/2016-30, ze dne 25.2.2016

Opuštěné zvíře lze těžko rozpoznat. Vlastník musí jednoznačně zvíře opustit, například při předání v útulku, před orgánem obce při správním řízení, před svědkem apod. Takové zvíře může obec umístit do útulku, svěřit ho někomu nebo si ho může přivlastnit.⁸⁴

S odchycem a následnou péčí o zvíře jsou spojeny vynaložené náklady, např. za pobyt zvířete v útulku. Ty hradí původní chovatel, jestliže je zjištěn. V opačném případě je hradí obec. Pravidla jejich úhrady upravuje zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (§ 42 a § 46 tohoto zákona).

Pro odchycená opuštěná a toulavá zvířata zřizuje a provozuje útulek většinou obec nebo také soukromá osoba, která s obcí spolupracuje. Obec je povinna postarat se o nalezená zvířata a útulky hrají významnou roli při ochraně těchto zvířat. Ne každá obec má takové možnosti a prostředky, aby zřídila útulek, a proto na základě smlouvy může spolupracovat s útulky jiných obcí či s útulky soukromých osob. Osoby, které provádějí odchyt toulavých a opuštěných zvířat a které se starají o zvířata v útulcích, musí získat osvědčení o způsobilosti k této činnosti v souladu se zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.⁸⁵

Obec může na základě zákona na ochranu zvířat chovatelům psů uložit povinnost trvale označit psy, např. čipy. Na základě tohoto označení je možno snadno dohledat majitele ztracených psů. Tuto možnost volí spíše větší města.⁸⁶

3.7 Shrnutí

Ochrana zvířat před týráním je problematika velice široká. Tato práce tento okruh zmenšuje na ty situace, kdy dojde k narušení veřejného pořádku zvířaty v zájmovém chovu v rámci zákona na ochranu zvířat proti týráním, čímž dojde ke spáchání přestupku.

Morální vztah člověka ke zvířatům se vyvíjel od nepaměti, avšak ochrana zvířat v právním systému byla poprvé zakotvena až koncem 18. století ve Velké Británii. V našich zemích začala být problematika ochrany zvířat a jejich týráním legislativně řešena až po roce 1989. V současné době tuto oblast pokrývají dva základní zákony, a to zákon č. 114/1992 Sb., na ochranu přírody a krajiny, a zákon č. 246/1996, na ochranu zvířat proti týráním.

⁸⁴ Ministerstvo zemědělství, *Stanovisko ÚKOZ k ustanovení § 6 a § 13 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týráním*, [on-line], [cit. 10.1.2017], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/stanoviska-a-nazory/?pageSize=20&pos=20>

⁸⁵ MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*, s. 334 - 335

⁸⁶ PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*, s. 86

Ochranu zvířat dále zajišťuje v našem právním systému trestní zákoník, který řeší nejzávažnější porušení předpisů ochrany zvířat.

Soukromé právo reprezentuje občanský zákoník, který řeší zejména právní úpravu náhrady majetkové a nemajetkové újmy, náhradu škody při poranění zvířete a nalezení ztraceného zvířete, a proto není hlavním prostředkem ochrany zvířat.

Porušením zákona na ochranu zvířat proti týrání se občan může dopustit přestupku. Projednávat přestupky je v kompetenci obcí nebo obcí s rozšířenou působností. Základní body přestupkového řízení jsou v teoretické části také přiblíženy.

Veřejný pořádek, který je chápán jako klidné a spořádané soužití občanů, může být narušen volným pobíháním zvířat, ať již v přítomnosti chovatele, nebo samotného. Obec k zabezpečení veřejného pořádku na svém území může vydat obecně závaznou vyhlášku upravující pravidla pohybu zvířat na veřejném prostranství. Také chovatel je povinen učinit opatření proti úniku zvířat. Únikem je situace, kdy se zvíře vzdálí ze sféry svého chovatele (průvodce), který nemůže ovlivňovat jeho chování. Opuštění zvířete s úmyslem se ho zbavit nebo jej vyhnat je také přestupkem dle zákona na ochranu zvířat. Pro odchycená, opuštěná či toulavá zvířata obce zřizují útulky, nebo na základě smlouvy spolupracují s útulky jiných obcí či s útulky soukromých osob. Obce mohou chovatelům uložit povinnost nechat trvale označit psy, např. čipy.

Všechny tyto případy mohou naplnit skutkovou podstatu přestupků uvedených v zákoně na ochranu zvířat, které svou podstatou narušují veřejný pořádek.

Volně pobíhající zvířata na pozemních komunikacích a v lesích jsou také problémem. Tuto oblast řeší ustanovení speciálních zákonů.

4 Praktická část

Praktická část této práce je věnována problematice narušování veřejného pořádku zvířaty zejména v zájmovém chovu, za která jsou postihováni jejich chovatelé v přestupkovém řízení na úseku zákona na ochranu zvířat.

Následně budou popsány stanovené cíle šetření, uvedeny údaje o výzkumu provedeném dotazníkovým šetřením a poté budou zjištěné informace prezentovány a shrnuty v závěru.

4.1 Cíl výzkumu

Prvním krokem šetření bylo stanovení cílů výzkumu. Tím hlavním bylo popsat problematiku porušování veřejného pořádku zvířaty a následného přestupkového řízení s jejich chovateli. Na tento navazovaly cíle dílčí. Bylo zkoumáno, zda legislativa na tomto úseku je dostatečná či neúplná, a zda uložená opatření a sankce jsou efektivní. Dále byly zjišťovány nejčastější problémy správních orgánů při projednávání přestupků, na základě kterých byla navržena opatření, kterými by bylo možno zlepšit účinnost a vymahatelnost práva ve zkoumané oblasti.

Nejdříve bylo zjišťováno, jak **obyvatelstvo** vnímá porušení veřejného pořádku zvířaty chovanými v zájmovém chovu. Poté bylo na tuto problematiku nahlédnuto z druhé strany **správních orgánů**, které by měly tyto vzniklé situace řešit. Vzhledem k těmto cílům, muselo být šetření orientováno jak na občany, tak na správní orgány.

4.2 Základní údaje o sběru dat

Dotazníky pro **obyvatelstvo** byly v papírové podobě a byly umístěny v podatelně Městského úřadu Nepomuk a v Městské knihovně Nepomuk, kde dochází k většímu pohybu lidí, kteří by si mohli najít čas vyplnit dotazník. Respondenti se sami rozhodovali, zda se chtějí šetření zúčastnit či ne. Bylo bráno v úvahu, že dotazník má 16 otázek a ne každý je ochoten čas k vyplnění dotazníku obětovat. Dále byli osloveni spolupracovníci autorky a známí. Ti vyplnili dotazník vesměs všichni.

Šetření probíhalo jeden měsíc přibližně od poloviny ledna roku 2017 do poloviny února roku 2017. Až vlastně při samotném vyhodnocování dotazníků bylo zjištěno, kolik občanů se šetření zúčastnilo.

V případě správních orgánů byly osloveny **orgány obcí s rozšířenou působností**, protože ony jsou pověřeny k projednávání přestupků na úseku zákona na ochranu zvířat. Byly osloveny ty v Plzeňském kraji, protože autorka v tomto kraji žije a pracuje. V tomto kraji působí 15 úřadů s rozšířenou působností, a to města Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice a Tachov. Výběr respondentů byl v tomto případě cílený. Úřady byly osloveny prostřednictvím elektronické korespondence. Žádost či spíše prosba o laskavé vyplnění dotazníku byla zaslána vedoucím pracovníkům odborů životního prostředí s tím vědomím, že pro úředníky je tato činnost navíc, a která je odvádí od jejich práce.

Správní orgány byly osloveny dne 2. února 2017, poslední vyplněný dotazník byl doručen dne 24. února 2017. Do týdne odpověděly čtyři úřady. Až po opětovném zaslání žádosti o vyplnění dotazníku odpovědělo dalších devět úřadů, dva neodpověděly vůbec. Ve většině případů za správní orgány odpovídali pověřeni referenti, kteří se dané problematice věnují.

4.3 Dotazník

Dotazník určený občanům

Vlastní dotazník byl formulář v papírové podobě, který vyplňoval každý respondent sám. V úvodu dotazníku byli respondenti seznámeni s tím, že dotazníkové šetření probíhá pro potřeby bakalářské práce, jejímž dílčím cílem je zjistit názory veřejnosti týkající se porušení veřejného pořádku zvířaty v zájmovém chovu a týrání zvířat. Účastníkům šetření byla zaručena anonymita, vyplněné dotazníky umístěvali do uzavřené krabičky.

Dotazník, který byl zpracován a sestaven autorkou, obsahoval 16 otázek, z nich první čtyři byly identifikační, na základě kterých byly zjištěny základní údaje o respondentech. Další 12 otázek bylo zjišťovacích a byly již zaměřeny na jejich vlastní názory týkající se dané problematiky. Otázky byly vesměs uzavřené, obsahovaly úplný výčet alternativ možných odpovědí. Jen ve třech případech byly polouzavřené, respondenti mohli dopsat vlastní odpověď. U několika otázek měli respondenti možnost zvolit více odpovědí najednou.

Vlastní dotazník v původní podobě je dán do přílohy (viz příloha č. 1). Původně byl vyhotoven na dvou listech, ale vzhledem k formátování stránek této práce byl zmenšen.

Dotazník určený správním orgánům

V případě dotazníku, kterým byly osloveny správní orgány, byla forma zvolena v elektronické podobě (v programu Word), protože byl rozeslán prostřednictvím elektronické pošty formou e-mailové zprávy. Opět byli oslovení respondenti seznámeni s důvody výzkumu. Vyplnění dotazníků bylo konkrétně adresováno určitým osobám, účastníci šetření byli tedy známi. Respondenti byli v tomto případě vybíráni cíleně.

Samotný dotazník obsahoval 10 otázek, z nich tři byly otevřené a respondenti odpovídali na položené otázky. Zbytek tvořily otázky uzavřené. V některých otázkách byl úředník požádán o jeho subjektivní názor.

Vlastní dotazník je v původní podobě opět vložen do přílohy (viz příloha č. 2). Z důvodu formátování stránek byl zmenšen.

Data získaná od respondentů dotazníkového šetření jsou interpretována, zanesena do grafů a následně vyhodnocena a zpracována obsahovou analýzou.

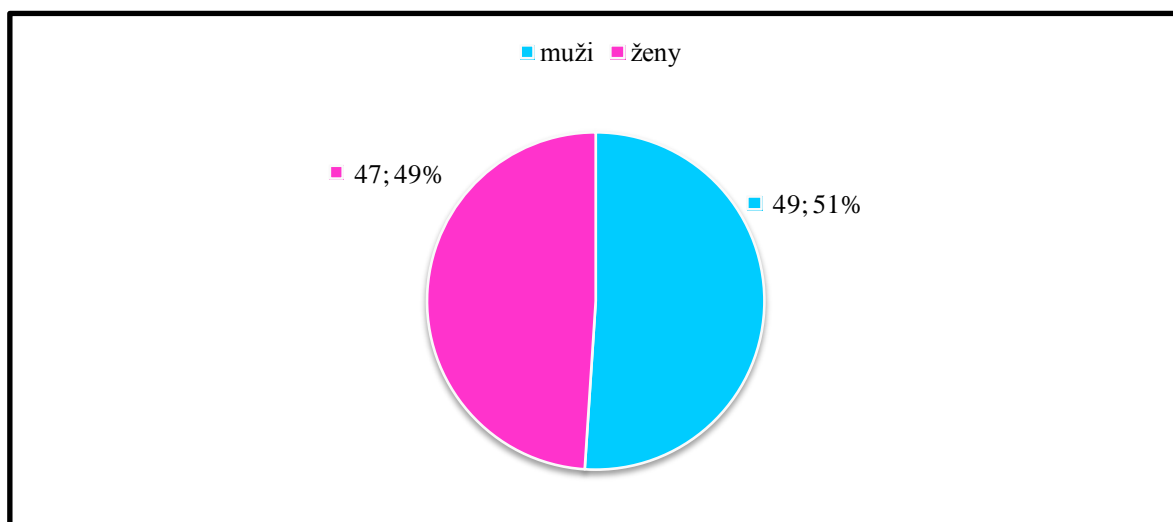
5 Shrnutí – výsledky a diskuse

Data získaná z dotazníkového šetření jsou interpretována v této části práce.

5.1 Dotazníkové šetření směřované na občany

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 96 občanů (n = 96). První čtyři položené otázky byly identifikační, abychom zjistili základní informace o respondentech. Další otázky byly již zjišťovací.

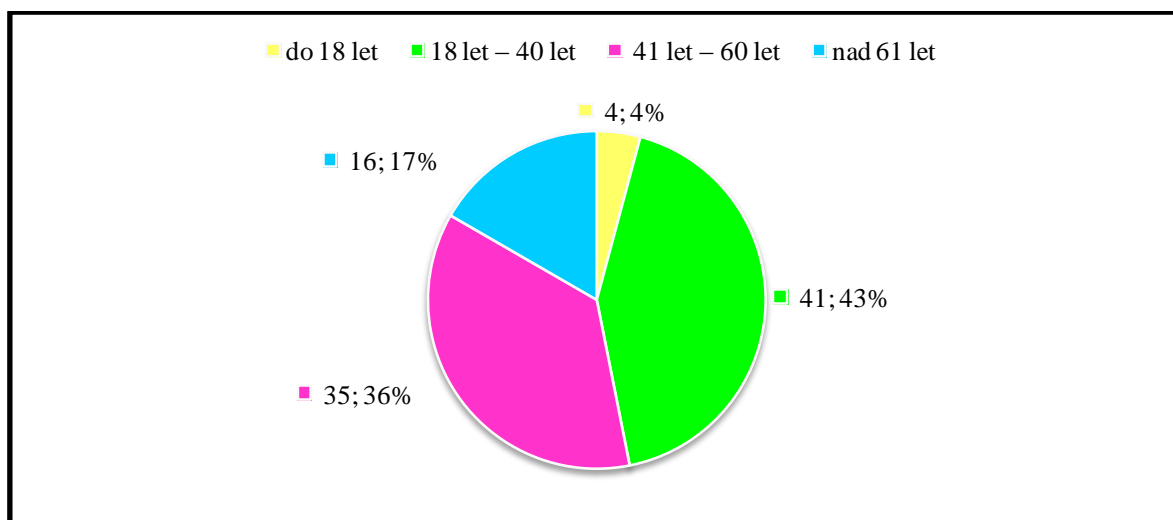
Otázka č. 1 – Dotazník vyplnil ...

Graf 1 - Zastoupení mužů a žen mezi respondenty.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

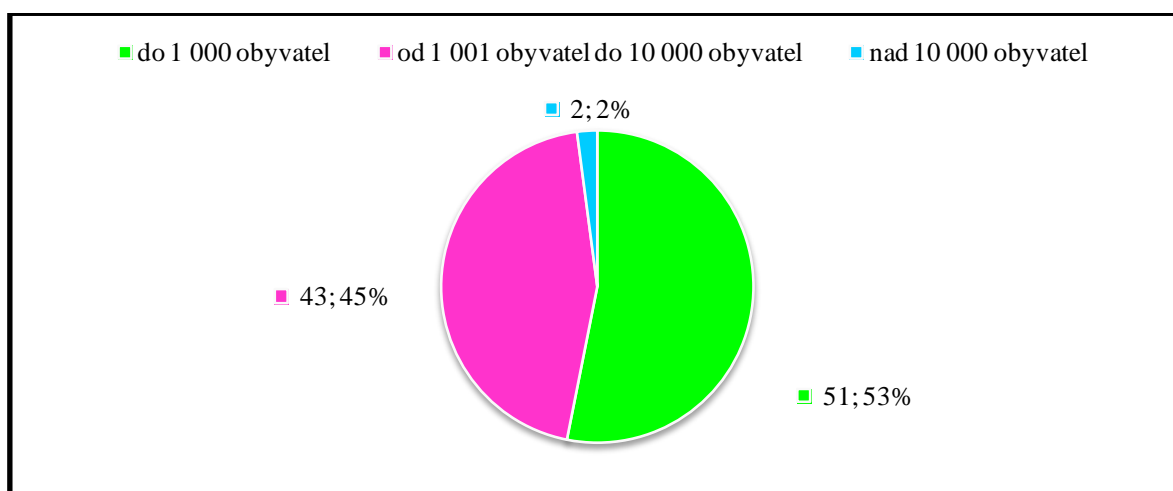
Otázka č. 2 – Patříte do věkové skupiny ...

Graf 2 – Skladba respondentů dle věku.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Otázka č. 3 – Žijete v obci ...

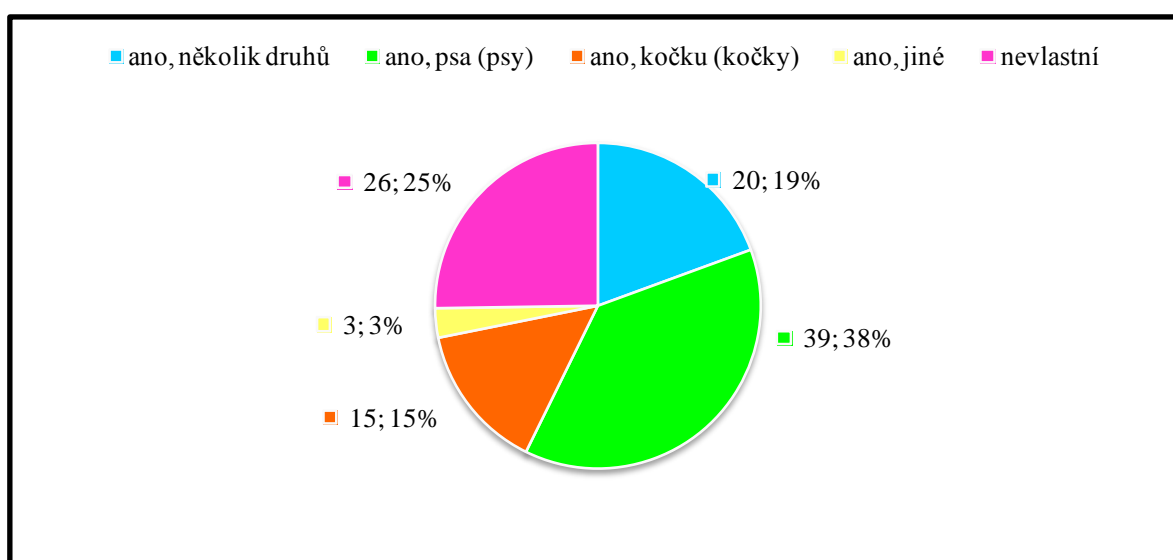

Graf 3 – Velikost obce, ve které respondenti žijí.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Výzkumný vzorek byl, co se týče pohlaví respondentů, vyrovnaný. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 49 mužů a 47 žen, celkem 96 občanů. Většina respondentů – 41 – byla ve věku od 18 let do 40 let, druhá méně početná skupina byla ve věku od 41 let do 60 let (35). Ve vzorku byli zastoupeni občané i ve věku nad 60 let (16) a nejméně bylo občanů ve věku do 18 let (4). Nejvíce respondentů – 51 – bydlí v obci do 1 000 obyvatel, tedy na venkově. V menším městě do 10 000 bydlí 43 respondentů. Pouze 2 respondenti bydlí ve městě nad 10 000 obyvatel.

Otázka č. 4 – Vlastníte nějaké zvíře v zájmovém chovu („mazlíčka“)?

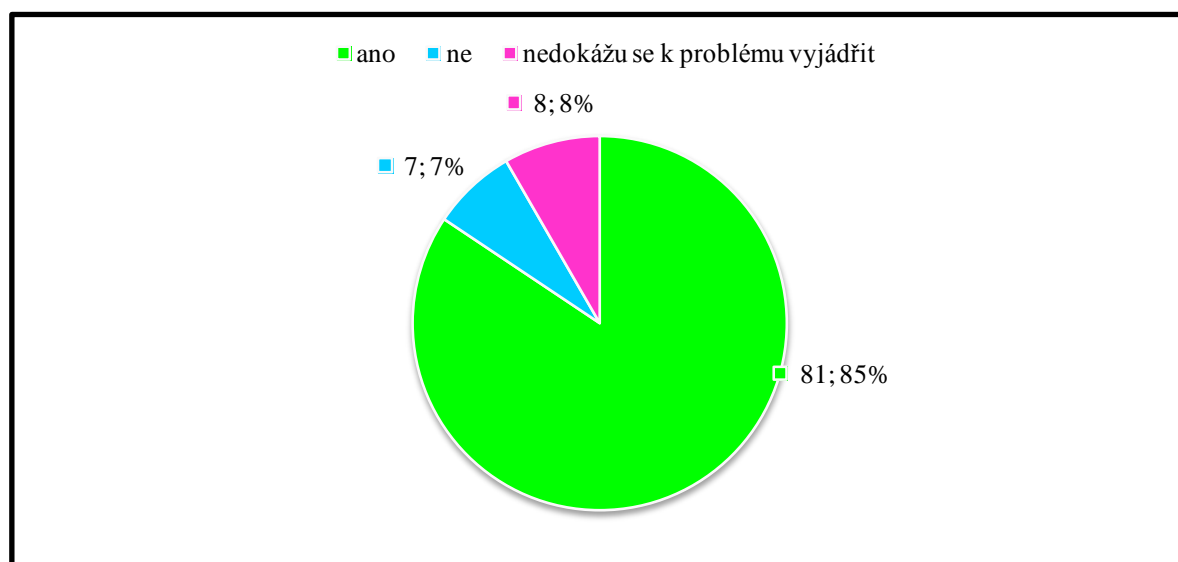
Graf 4 – Jaké zvíře v zájmovém chovu respondenti vlastní.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Z oslovených respondentů 75 % vlastní nějaké zvíře v zájmovém chovu (77). Jak se dalo předpokládat, většina z nich – 39 jich má psa. Dalších 15 má kočku. To, že vlastní psa i kočku, uvedli 3 respondenti. Jiná zvířata dle odpovědí účastníků byla: morče, křeček a papoušek.

Můžeme konstatovat, že většina z výzkumného vzorku je vlastníkem nějakého zvířete v zájmovém chovu. Na dané téma také odpovídalo 26 respondentů (zastupující 25% z oslovených), kteří žádné takové zvíře nevládní.

Otázka č. 5 – Souhlasíte s tím, aby obce měly možnost regulovat pohyb psů na svém území vydáním obecně závazné vyhlášky, např. povinnost vést psa na vodítku, pes musí mít vždy nasazený náhubek?

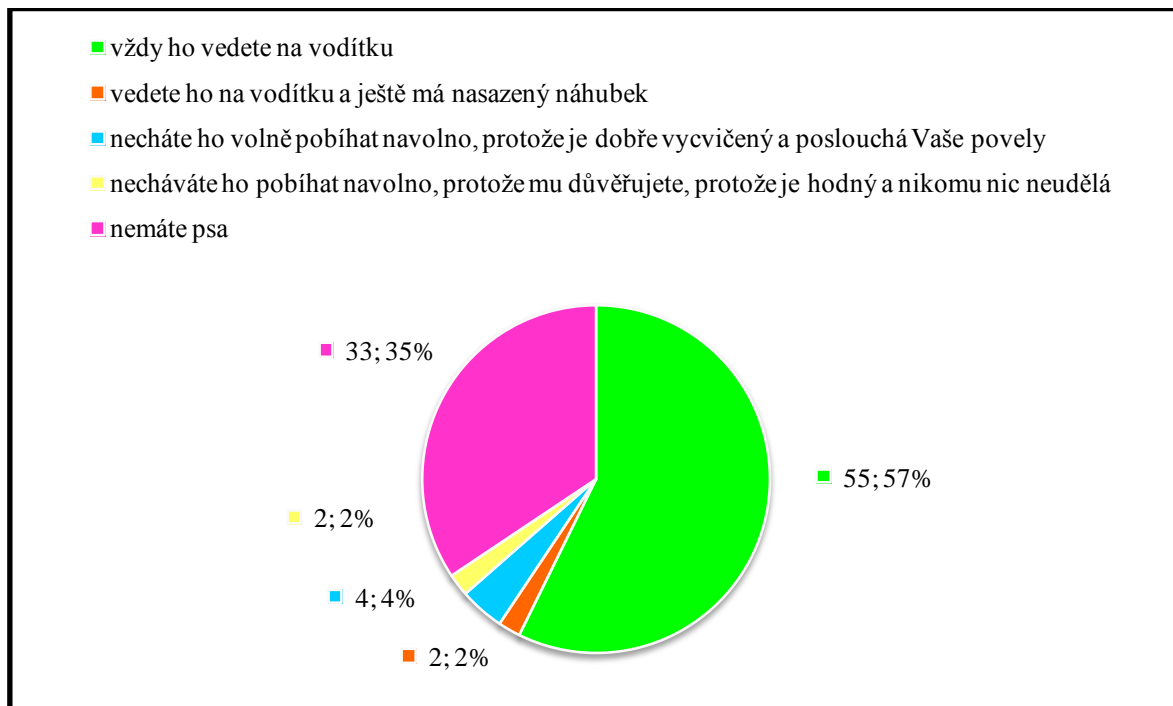

Graf 5 – Vyjádření respondentů k OZV obcí, kterými mohou regulovat pohyb zvířat na veřejném prostranství.
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Většina respondentů – až 85 % – vyjádřilo souhlas s tím, aby obce regulovaly pohyb psů na veřejném prostranství. Jen 15 % z nich uvedlo, že s takovým omezením nesouhlasí nebo se k problému nedokázalo vyjádřit.

Je tedy zřejmé, že většina respondentů si přeje, aby byl pohyb zvířat – psů na veřejném prostranství usměrňován, a aby nezáleželo pouze na rozhodnutí chovatelů.

Otázka č. 6 – Pokud se se svým psem pohybujete na veřejném prostranství v obci,

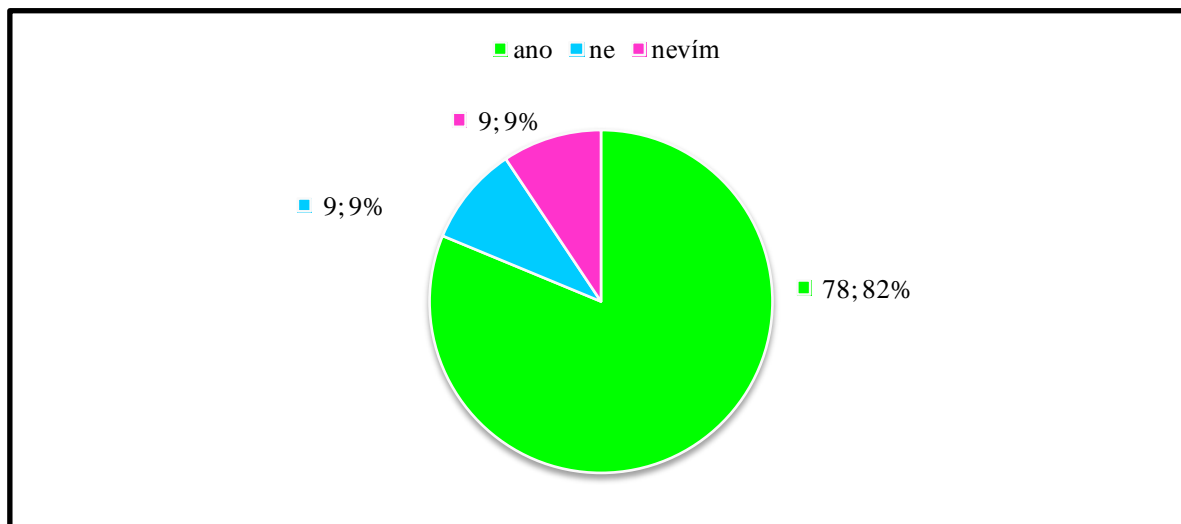
Graf 6 – Problematika vedení psa na vodítku na veřejném prostranství v obci.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Více jak polovina respondentů uvedla, že na veřejném prostranství vedou psa na vodítku, dva z nich uvedli, že pes má zároveň nasazený náhubek. Připočteme k nim i ty, co psa nevlastní, i když v několika případech i ti odpověděli, že psa vedou na vodítku (buď v minulosti psa vlastnili, a nebo si představili situaci, kdy by psa měli), zbývá 6 chovatelů, kteří si myslí, že jejich pes je natolik vycvičený, že poslouchá jejich povely, a nebo se domnívají, že jejich pes je natolik hodný, že nikomu nic neudělá.

Můžeme konstatovat, že přístup chovatelů k této problematice je ve velké většině zodpovědný.

Otázka č. 7 – Měla by být zvířata v zájmových chovech, která se mohou pohybovat na veřejném prostranství (zejména psi), nějak označena, např. „očipována“, aby bylo možno dohledat jejich majitele?

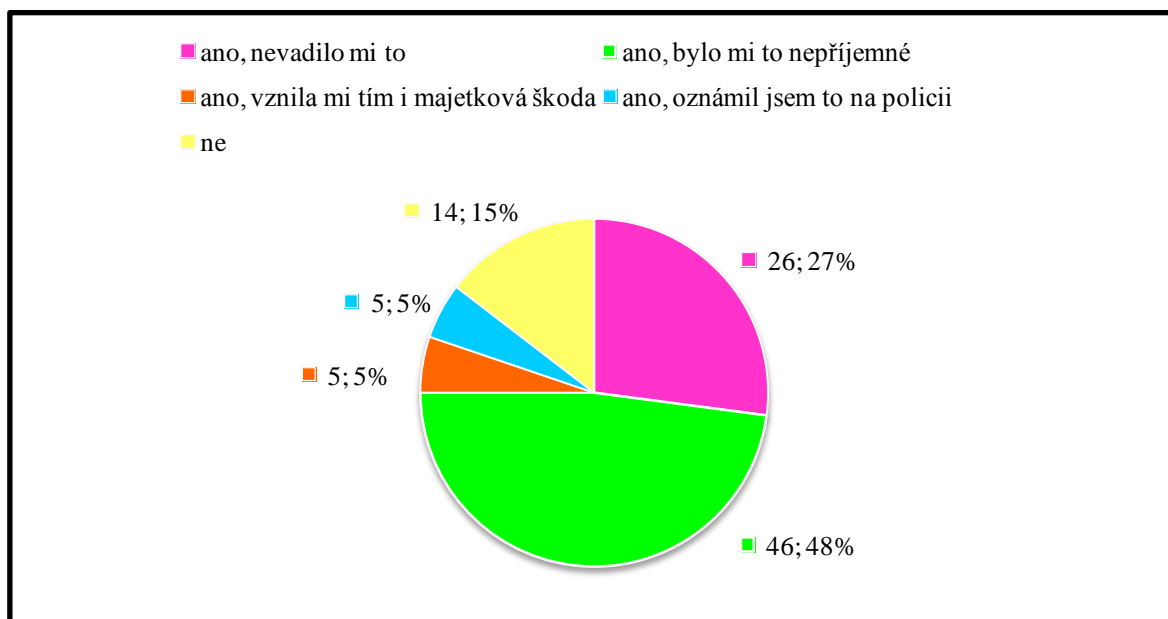

Graf 7 – Označení (očipování) zvířat v zájmových chovech.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V případě označení zvířat, která se mohou pohybovat na veřejném prostranství, naprostá většina respondentů vyslovila názor, že by měla být označena – očipována, aby bylo možno dohledat jejich majitele.

Otázka č. 8 – Stalo se, že někomu ve Vašem okolí uniklo zvíře v zájmovém chovu a pohybovalo se mimo prostory, kde je chováno?

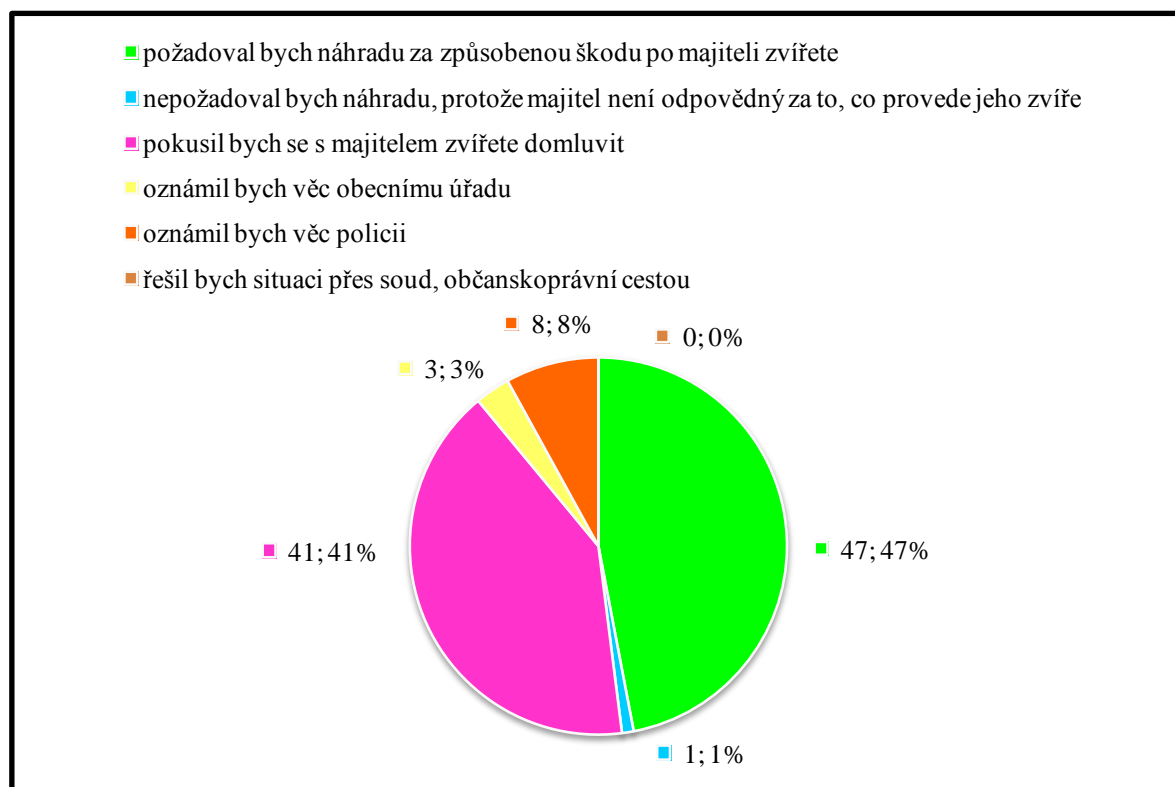

Graf 8 – Vyjádření respondentů k úniku zvířete v zájmovém chovu.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Z odpovědí respondentů je zřejmé, že až 85 % z nich (82 z 96) se setkala s tím, že někomu v okolí uniklo zvíře v zájmovém chovu. Z nich 46 se vyjádřilo, že jim to bylo i nepříjemné, a dalším 26 respondentům to nevadilo. Některým byla také způsobena majetková škoda.

Otázka č. 9 – Pokud by vám byla způsobena škoda cizím zvířetem, jak byste tuto situaci řešili?

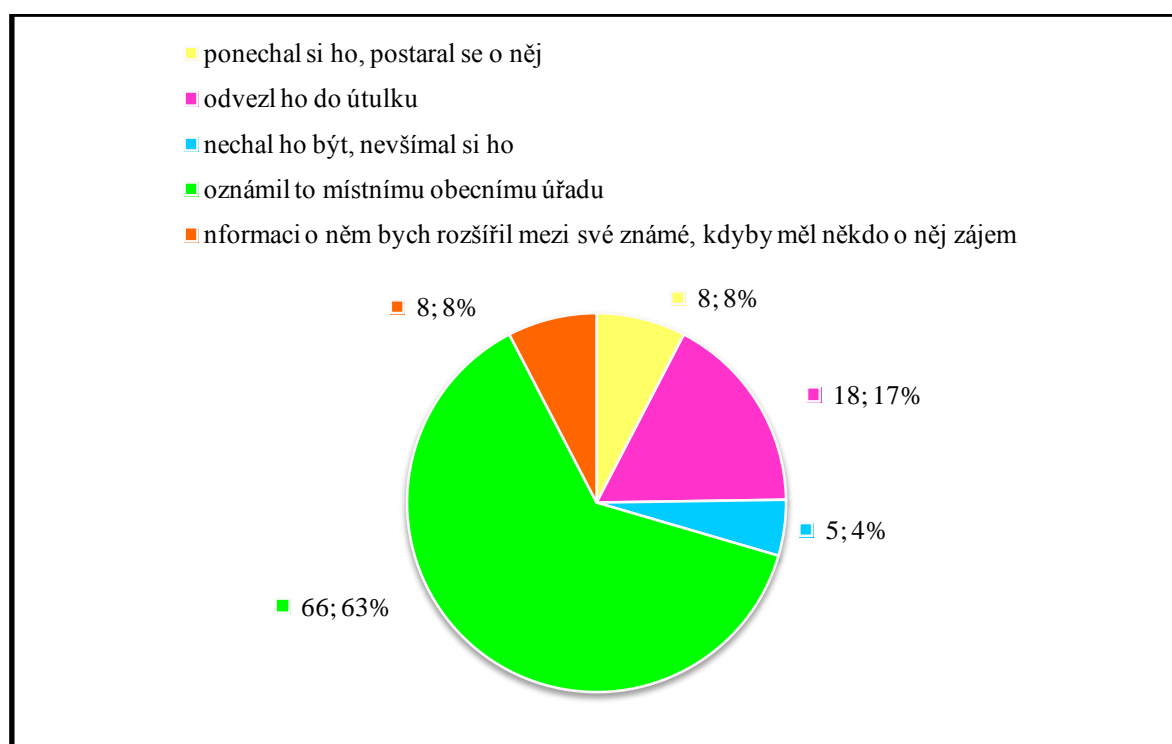

Graf 9 – Jak by respondenti řešili způsobenou škodu cizím zvířetem.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V případě náhrady majetkové škody, pokud by byla způsobena, by respondenti oslovili majitele zvířete a pokusili by se s ním domluvit (až skoro v 90 %). Někteří volili obě odpovědi současně. Při svém požadavku by se také obrátili i na obecní úřad či na policii (v 11 %).

Otázka č. 10 – Co byste udělali, kdybyste našli opuštěné zvíře, např. psa (je zřejmé, že mělo dříve majitele)?

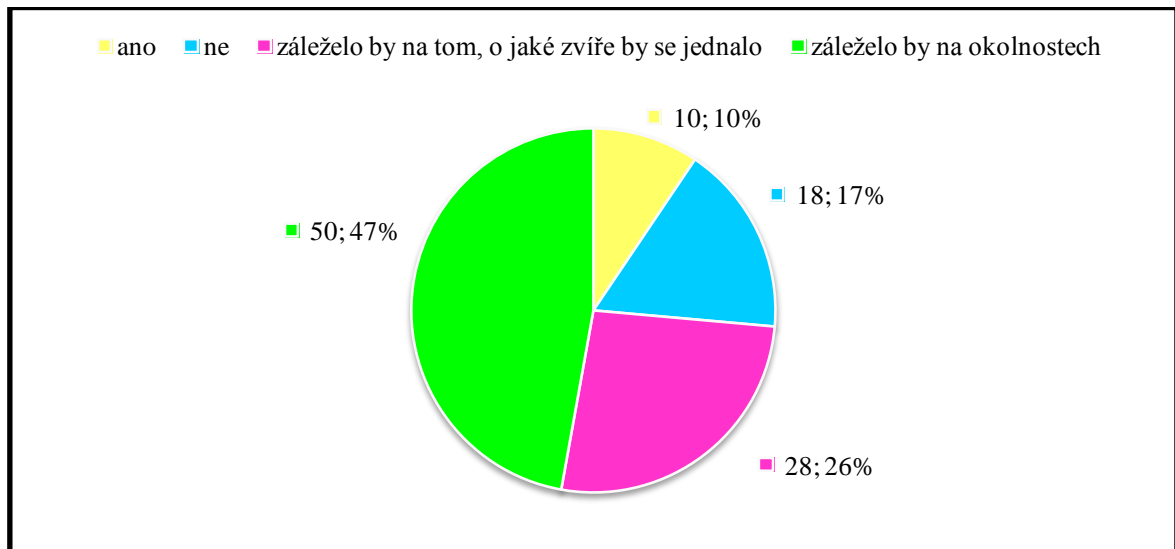
Graf 10 – Jak by respondenti reagovali, kdyby našli opuštěné zvíře.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Nadpoloviční většina respondentů by se rozhodla v souladu se zákonem a nález opuštěného zvířete by oznámila příslušné obci, kde k nález došlo. Někteří z nich volili současně s touto odpovědí i možnost, že by si zvíře ponechali či tuto informaci sdělili svým známým nebo by zároveň zvíře odvezli do útulku. Jen 4% z oslovených by si zvířete nevíšalo.

Je tedy zřejmé, že respondenti ve většině případů vědí, jak se v případě nález zvířete zachovat, jaké kroky učinit. Jen opravdu málo by jich bylo vůči zvířeti netečných.

Otázka č. 11 – Ujali byste se opuštěného zvířete?

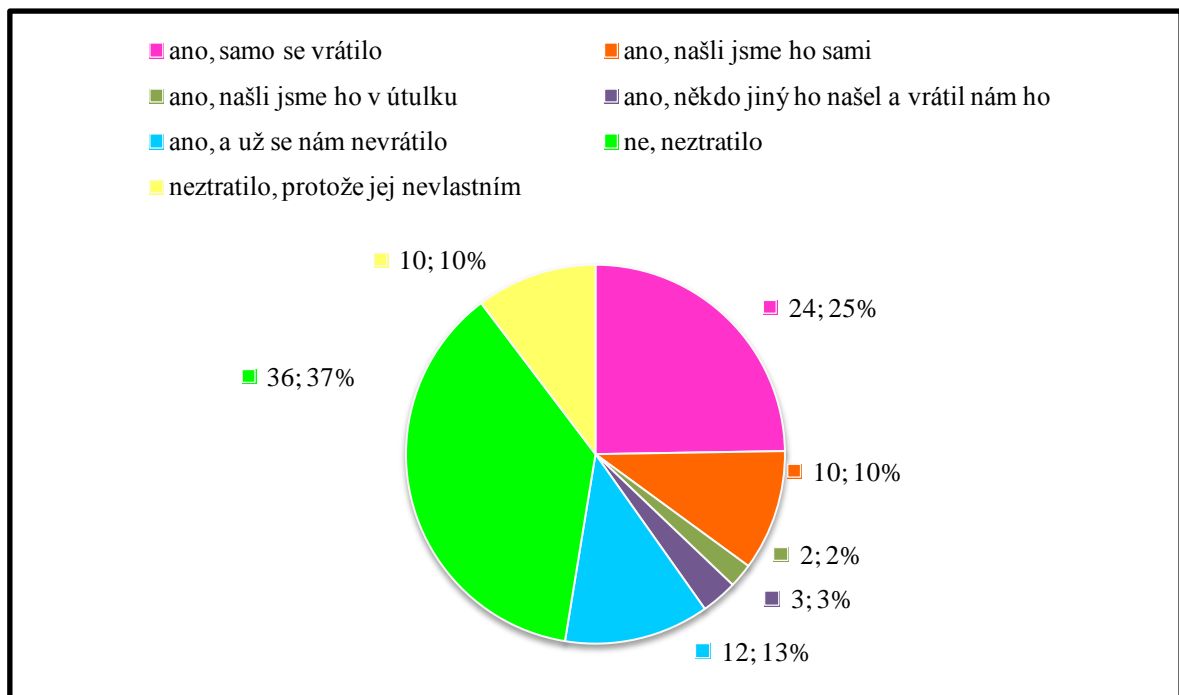

Graf 11 – Zda by se respondenti ujali opuštěného zvířete.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Jak se dalo předpokládat, jen 10 % respondentů odpovědělo, že opuštěného zvířete by se ujalo. Ve většině případů by záleželo na tom, o jaké zvíře by se jednalo, a samozřejmě na okolnostech.

Otázky č. 12 – Ztratilo se (zatloulo se) vám někdy zvíře v zájmovém chovu?

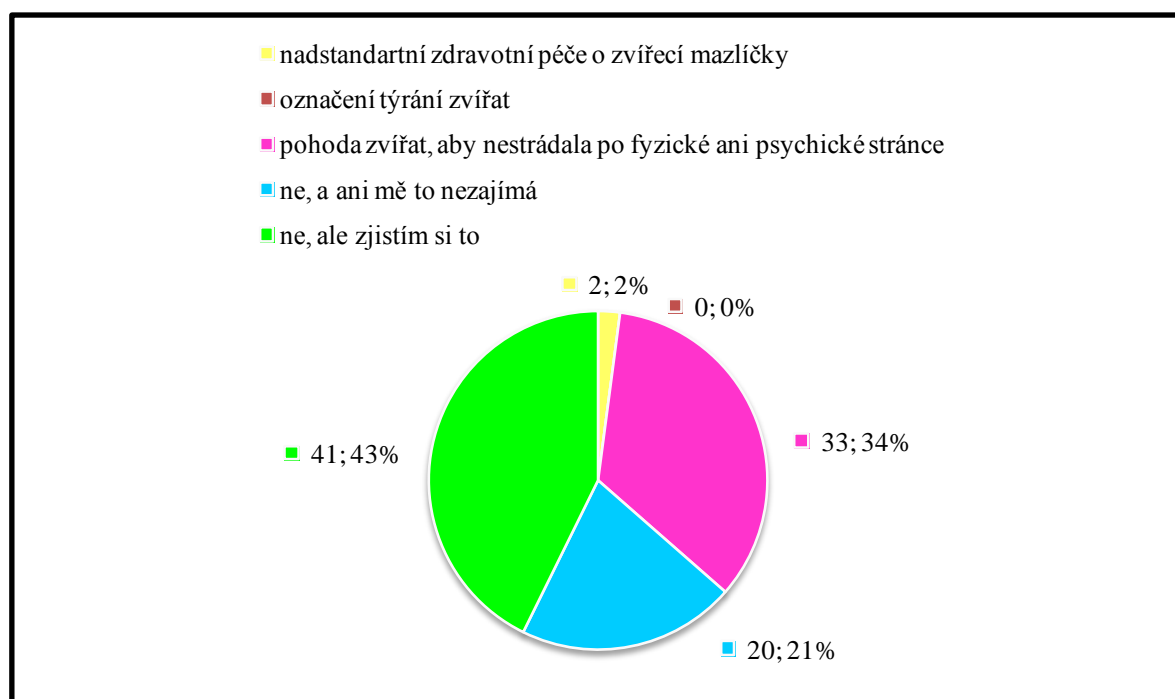

Graf 12 – Zda se respondentům ztratilo zvíře v zájmovém chovu.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Překvapivým zjištěním bylo to, že více jak polovině respondentů (53 %) se zvíře v zájmovém chovu ztratilo. Takto se vyjádřil 51 respondent ku 36, kterým se zvíře neztratilo; zvíře se nemohlo ztratit v případě 10 účastníků, protože jej nemají. Ve většině případů se zvíře samo chovateli vrátilo nebo bylo nalezeno. Ve dvanácti případech se ztracené zvíře respondentům nevrátilo. V útulku bylo nalezeno zvíře pouze v jednom případě.

Otázka č. 13 – Víte, co znamená „welfare“ zvířat?

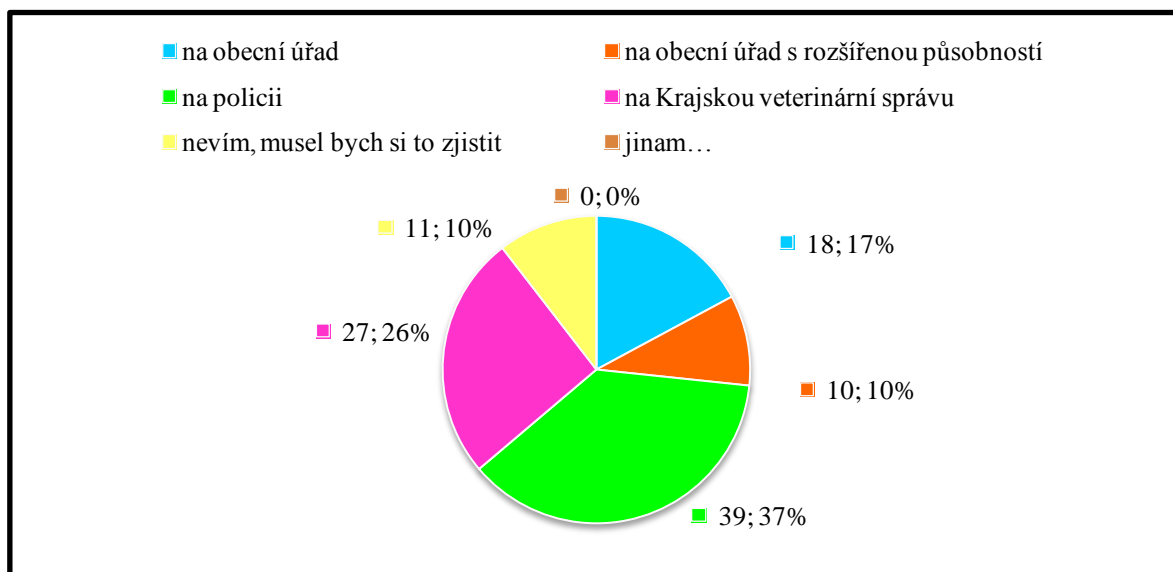

Graf 13 – Zda respondenti znají význam slova „welfare“ zvířat.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Pouze 34 % z oslovených respondentů vědělo, co znamená slovní spojení „welfare“ zvířat. Zbývající (43 %) sice význam slova nevědělo, ale zjistí si ho. To samozřejmě neznamená, že se tyto osoby neumí dobře postarat o svá zvířata. Spíše to značí, že se zatím neseznámili s literaturou pojednávající o tzv. pohodě zvířat či o jejich ochraně proti týrání.

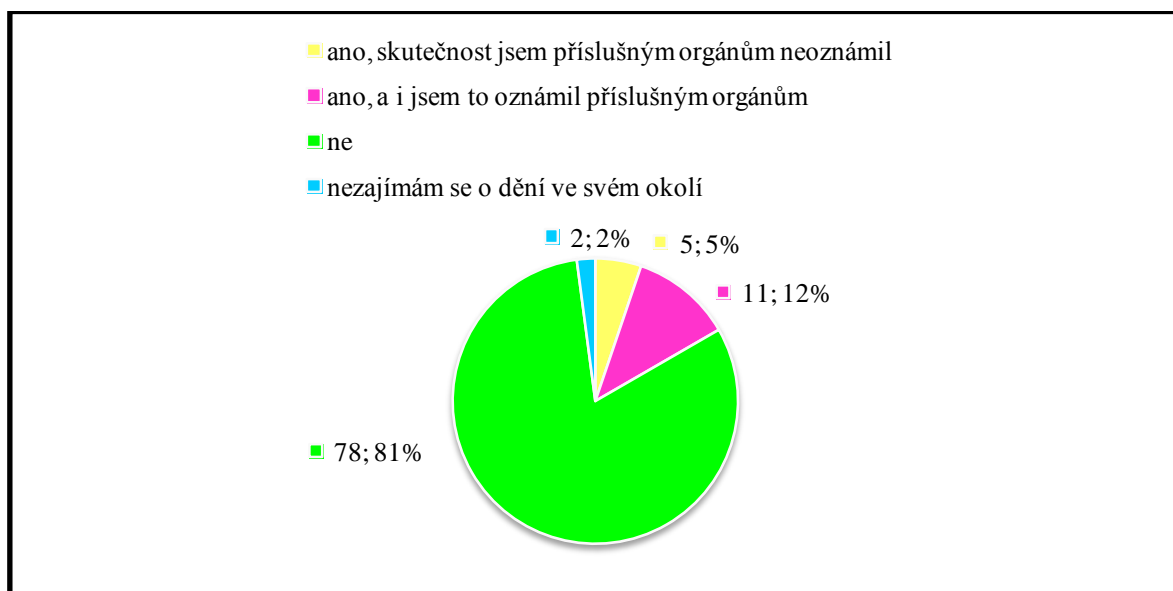
Otázka č. 14 – Na které orgány byste se obrátili v případě, kdybyste zjistili, že ve Vašem okolí dochází k týrání zvířete či zvířat?

Graf 14 – Kam by se respondenti obrátili při podezření, že v jejich okolí dochází k týrání zvířat.
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Oslovení respondenti by se ve většině případů obrátili na policii (v 37 %), v menším počtu na krajskou veterinární správu (26 %). Oslovení účastníci také v několika případech označili současně dvě odpovědi, a to, že by skutečnost oznámili, jak na policii, tak na veterinární správu; na obecní úřad i na policii nebo na obecní úřad i na veterinární správu.

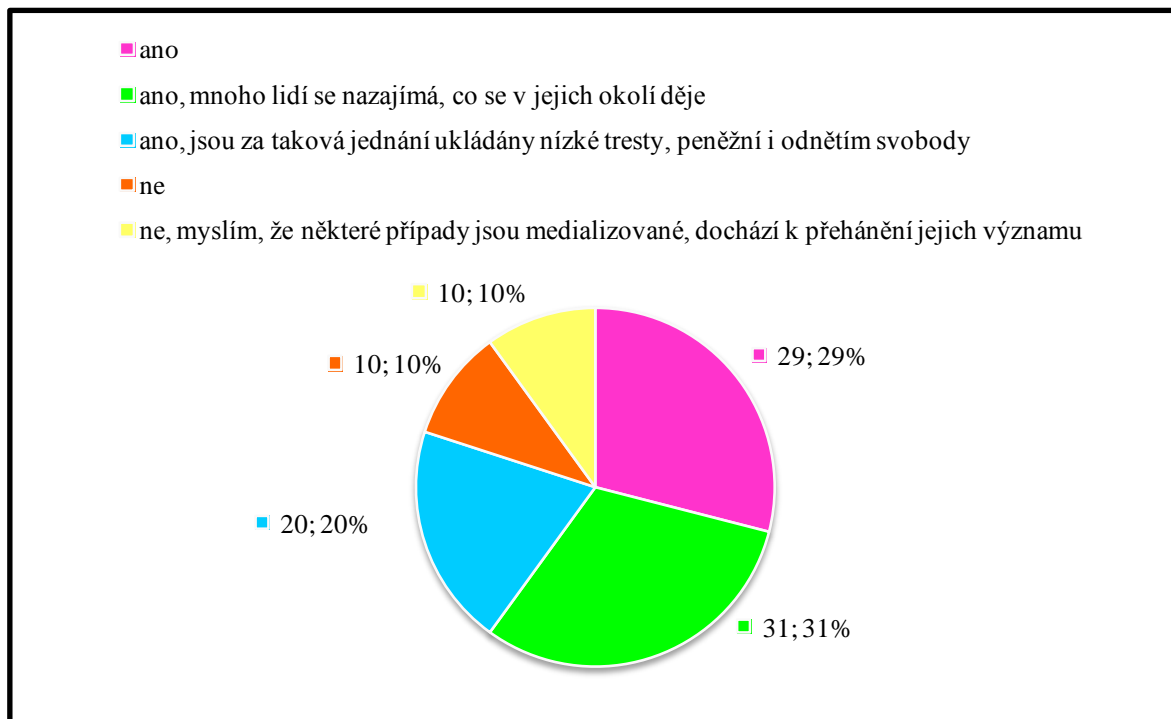
Otázka č. 15 – Setkali jste se ve svém okolí s týráním zvířete?

Graf 15 – Zda se respondenti setkali ve svém okolí s týráním zvířete.
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Ve většině případů se respondenti s týráním zvířat nesetkali – v 81 %. Byli i tací, co se o dění ve svém okolí nezajímají. V 16 případech se respondenti s týráním zvířete setkali. V 5 případech byli neteční a tuto skutečnost nikde neoznámili. Oproti tomu v 11 případech tuto skutečnost oznámili.

Otázka č. 16 – Domníváte se, že je naše společnost k týrání zvířat shovívavá? Myšleno celkově – ke zvířatům v zájmových chovech, hospodářským či pokusným zvířatům.

Graf 16 – Názor respondentů na to, jak je společnost k týrání zvířat shovívavá.

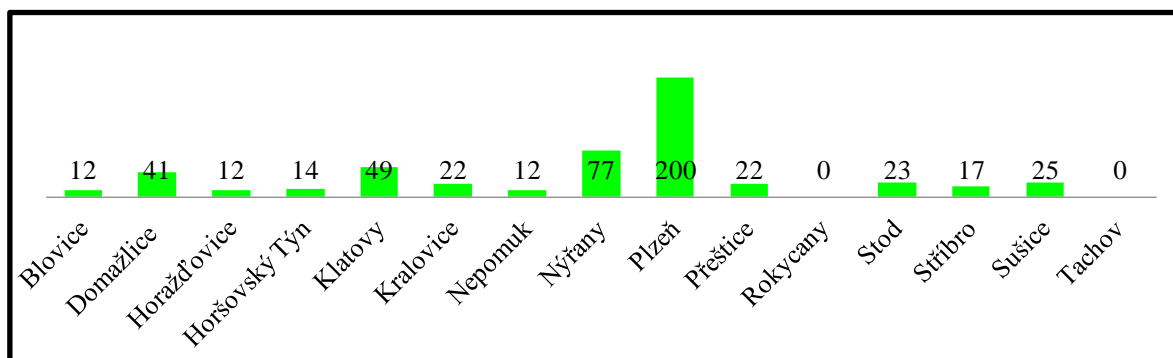
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Většina respondentů – 80 % – uvedla, že naše společnost se k týrání zvířat staví shovívavě. Ostatní se domnívají, že ne, a dokonce byli toho názoru, že případy týrání zvířat jsou zveličovány.

5.2 Dotazníkové šetření směřované na správní orgány

Šetřením bylo osloveno 15 obcí s rozšířenou působností (n = 15). Jedná se o velmi malý výzkumný vzorek, který však pokryje celý Plzeňský kraj. Obecní úřady prvního a druhého stupně by se mohly vyjádřit pouze k obecně závazným vyhláškám, kterými obec může regulovat pohyb zvířat na veřejném prostranství, ne však k celé problematice, kterou se tato práce zabývá.

Otázka č. 1 – Jak velký, co do počtu obyvatel, je obvod Vašeho úřadu (na tisíce obyvatel)?

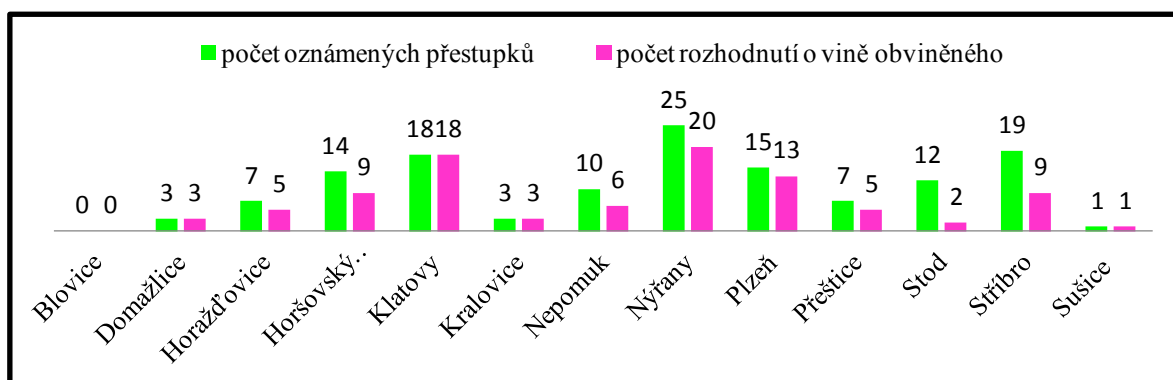

Graf 17 – Velikost obvodu ORP dle počtu obyvatel.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Ze 13 obcí s rozšířenou působností, které se zúčastnily dotazníkového šetření, největší obvod, co se týče počtu obyvatel, má město Plzeň s 200 tisíci obyvateli. Následuje město Nýřany se 77 tisíci obyvateli, poté město Klatovy a město Domažlice se 49 tisíci obyvateli. Ostatní města Kralovice, Přeštice, Stod a Sušice mají ve svém správním obvodu přes 20 tisíc obyvatel. Ostatní města Blovice, Horažďovice, Horšovský Týn, Nepomuk a Stříbro mají ve svém obvodu od 12 tisíc obyvatel do 17 tisíc obyvatel. Města Rokycany a Tachov se dotazníkového šetření nezúčastnila.

Otázka č. 2 – Kolik oznámení o přestupku týrání zvířat v zájmovém chovu Váš úřad obdržel roce 2016? / Kolik z nich bylo skončeno rozhodnutím o vině obviněného?

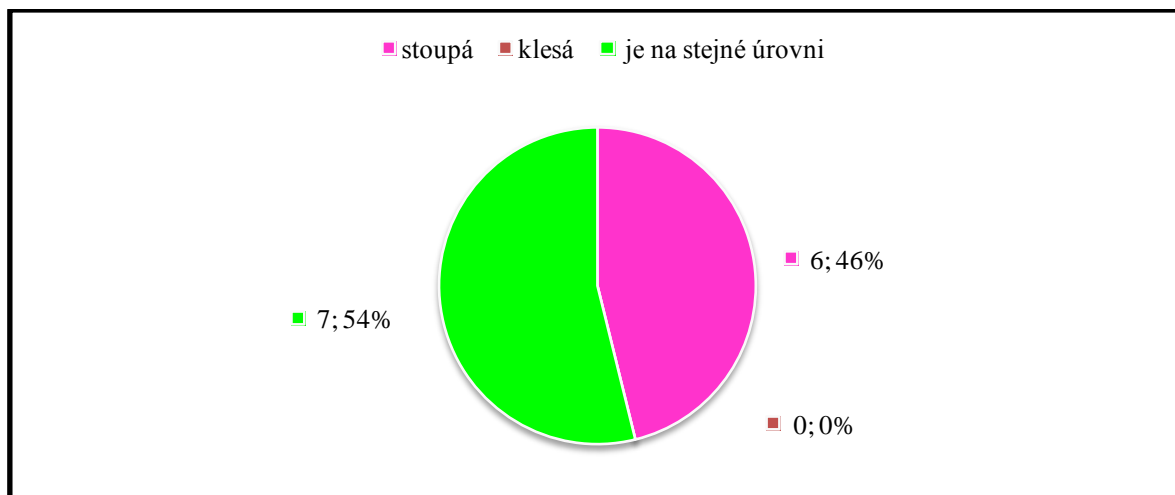
Graf 18 – Počet oznámených přestupků / Rozhodnuto o vině obviněného

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Ve většině případů počet oznámených přestupků převyšoval nad počtem vyřízených přestupků, které končily řízení rozhodnutím o vině obviněného. Pouze u třech správních orgánů se tento počet oznámených a takto ukončených řízení shodoval. Pokud bychom údaje zobecnili, bylo správním orgánům, které se výzkumu zúčastnily, doručeno v průměru

10 přestupků, a z toho bylo řízení ukončeno rozhodnutím o vině obviněného v sedmi případech, tj. v 70 % případech.

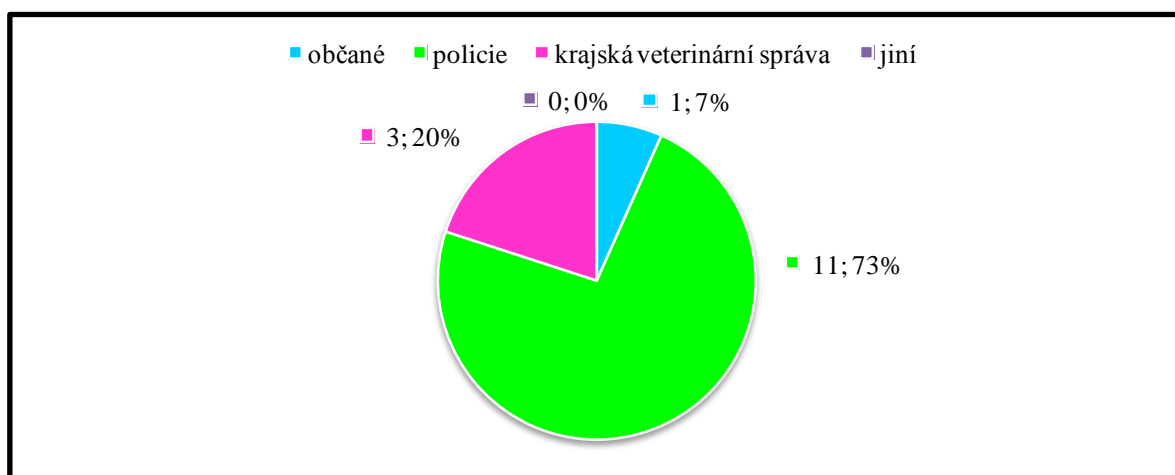
Otázka č. 3 - Počet oznámených přestupků na úseku zákona na ochranu zvířat proti týrání dle Vašeho názoru za posledních pět let:

Graf 19 – Vývoj počtu oznámených přestupků.
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Dle subjektivního názoru pracovníků správních orgánů za posledních pět let počet oznámených přestupků na úseku zákona na ochranu zvířat je na stejné úrovni či stoupá, jen mírně převažuje první názor. Ani jeden respondent neodpověděl, že počet oznámených přestupků klesá.

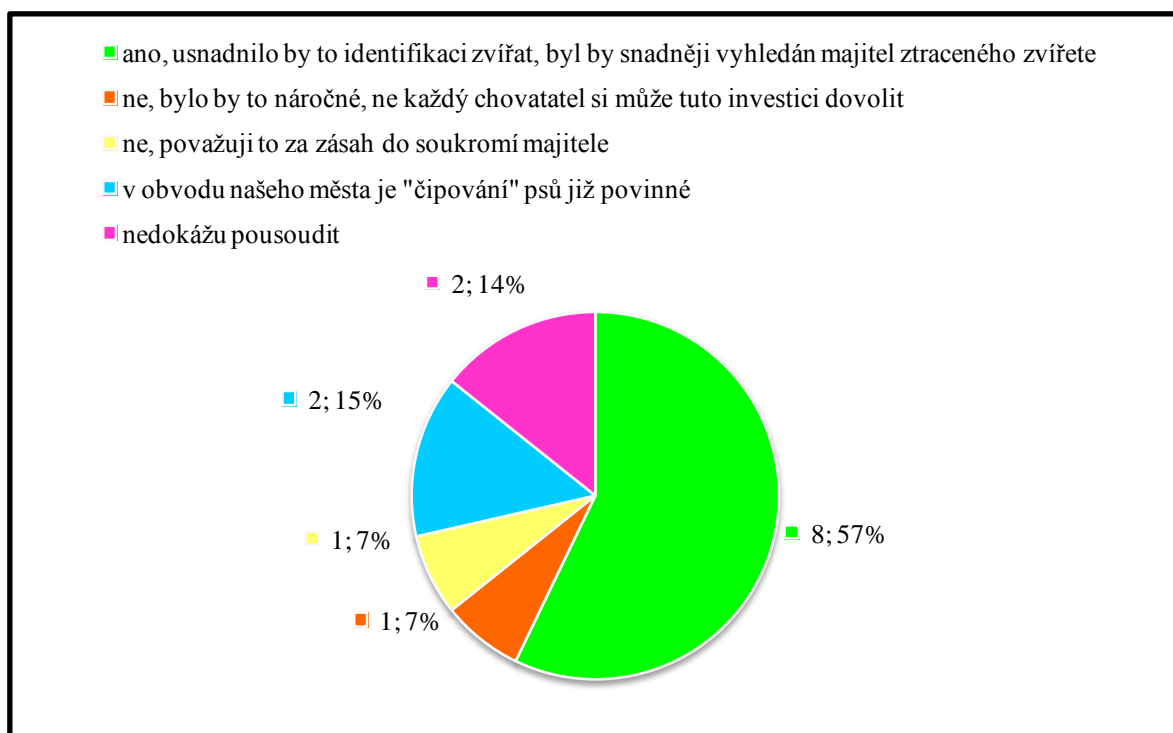
Otázka č. 4 - Oznámení o přestupku na úseku tohoto zákona u Vašeho úřadu učinili nejčastěji:

Graf 20 – Oznamovatelé přestupků.
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Ve většině případů oznámení o přestupku u oslovených správních orgánů učinila Policie ČR, ve dvou případech byla spolu s policií označena i krajská veterinární správa. U jednoho úřadu byla nejčastějším oznamovatelem krajská veterinární správa a občané také u jednoho orgánu. Za druhý nejčastější oznamující orgán byla označena krajská veterinární správa (v šesti případech).

Otázka č. 5 - Mělo by být dle Vašeho osobního názoru povinné označení zvířat v zájmovém chovu, která se mohou pohybovat na veřejném prostranství např. „čipem“?

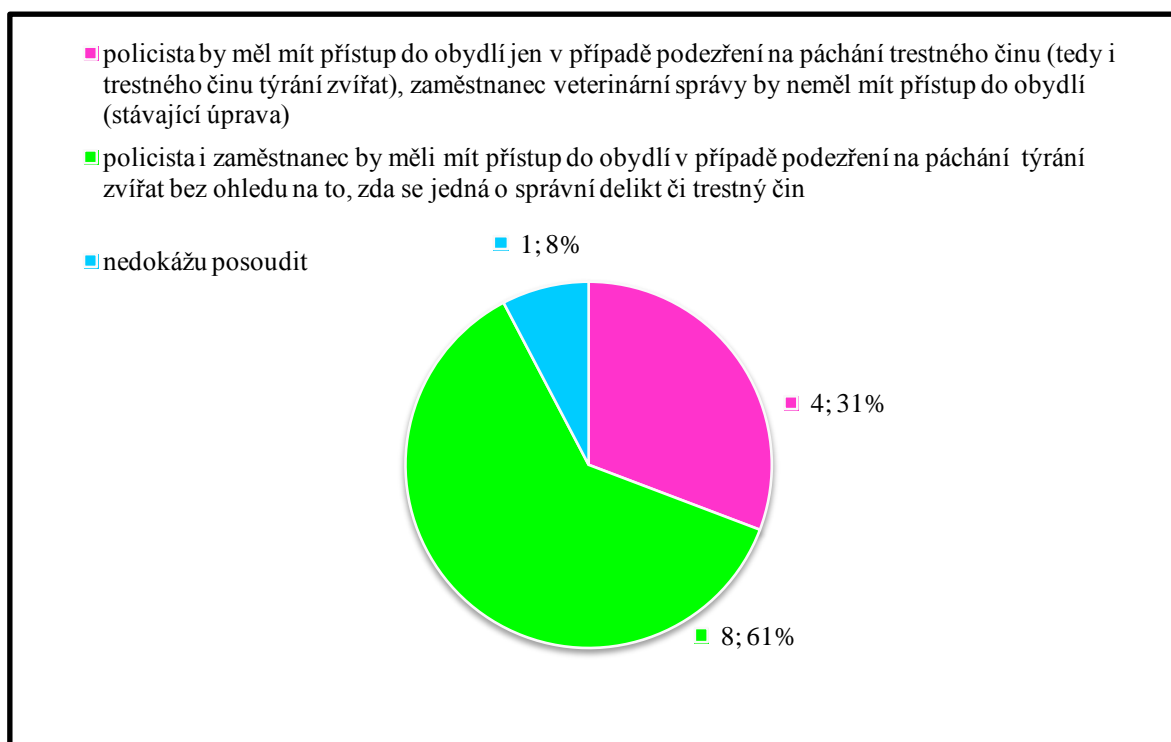

Graf 21 – Názor na trvalé označení zvířat v zájmovém chovu.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Většina oslovených respondentů je toho názoru, že zvířata v zájmovém chovu pohybující se na veřejném prostranství by měla být trvale označena, např. čipem. Ve dvou městech je již označení psů čipem povinné (Plzeň a Domažlice). Zástupce města Horšovský Týn jako jediný odpověděl, že s trvalým označením nesouhlasí (označil obě varianty ne – b) a c)). Dále dva respondenti uvedli, že tuto problematiku nedokáží posoudit.

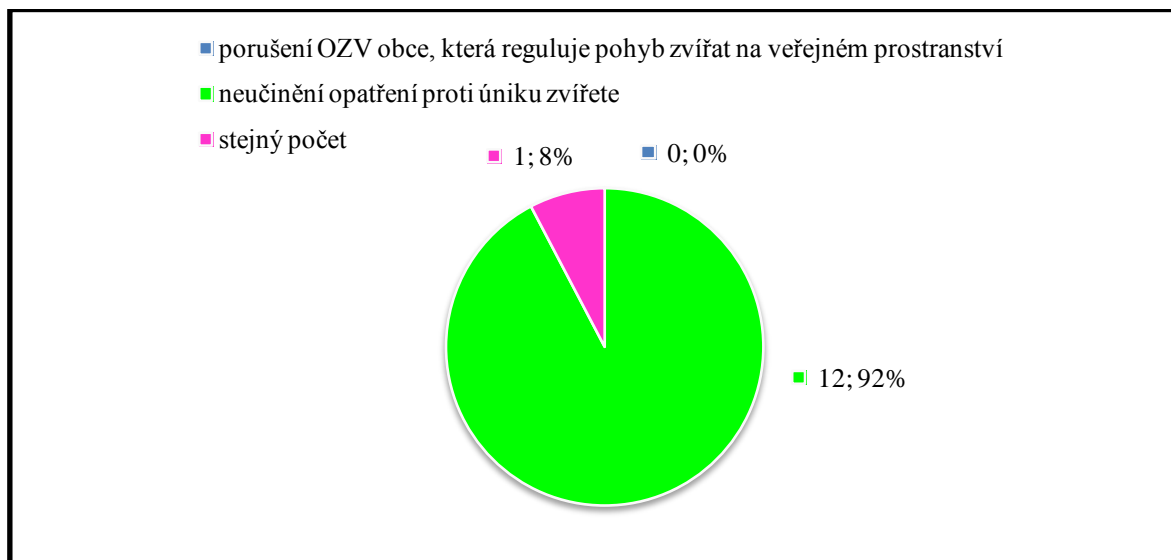
Otázka č. 6 - Jak nahlížíte dle Vašeho osobního názoru na možnost vstupu policisty nebo zaměstnance krajské veterinární správy do obydlí při podezření na týrání zvířete?

Graf 22 – Problematika vstupu do obydlí.
Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Většina respondentů – 8 – byla toho názoru, že by policista či pracovník krajské veterinární správy měl mít přístup do obydlí při podezření na týrání zvířete. Jeden respondent skutečnost nedokázal posoudit. Čtyři naopak souhlasili se současnou právní úpravou, tj. že do obydlí může vstoupit policista pouze při podezření páčání trestného činu týrání zvířete a zaměstnanec veterinární správy do obydlí vstupovat nemůže. Vedoucí odboru životního prostředí města Plzně k otázce dodala, že „do obydlí není nutné vstupovat, protože uvedení se potřebují dostat k místu zdržování ohroženého zvířete, což je značný rozdíl“.

Otázka č. 7 - Kterých přestupků, co do počtu, bylo v roce 2016 Vašemu úřadu oznámeno více:

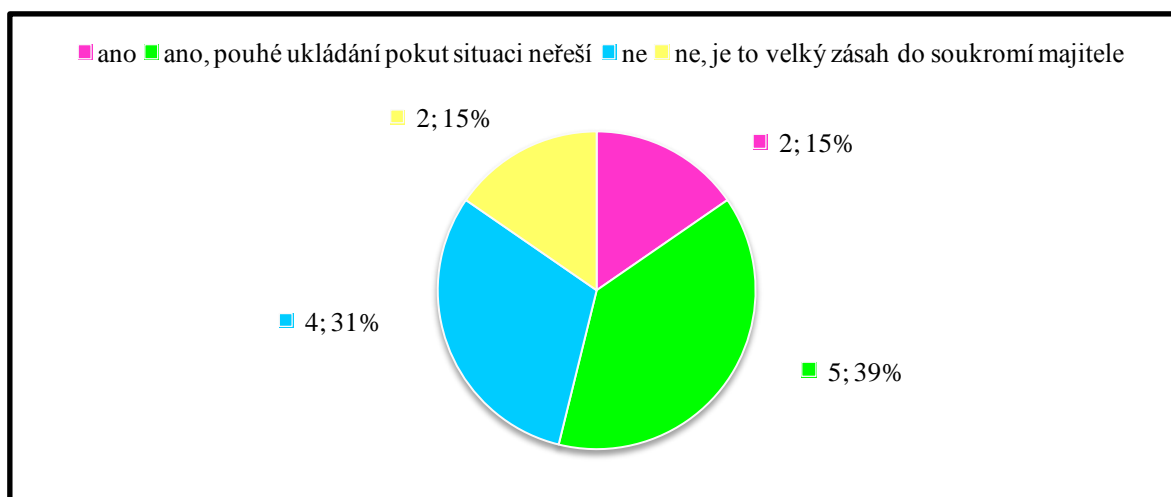

Graf 23 – Počet oznámených přestupků – OZV x únik.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Z odpovědí je zřejmé, že většina správních orgánů se zabývá více problematikou přestupků týkající se úniku zvířat, než porušení obecně závazných vyhlášek regulujících pohyb zvířat na veřejném prostranství.

Otázka č. 8 - Měla by mít obec pravomoc v případě, když dochází k opakovanému úniku zvířete v zájmovém chovu, odejmout zvíře majiteli, pokud je zřejmé, že situaci nechce řešit? (např. když majitel nezabezpečí svého psa, a ten se opakovaně pohybuje na veřejném prostranství obce a ohrožuje obyvatele i jiná zvířata)

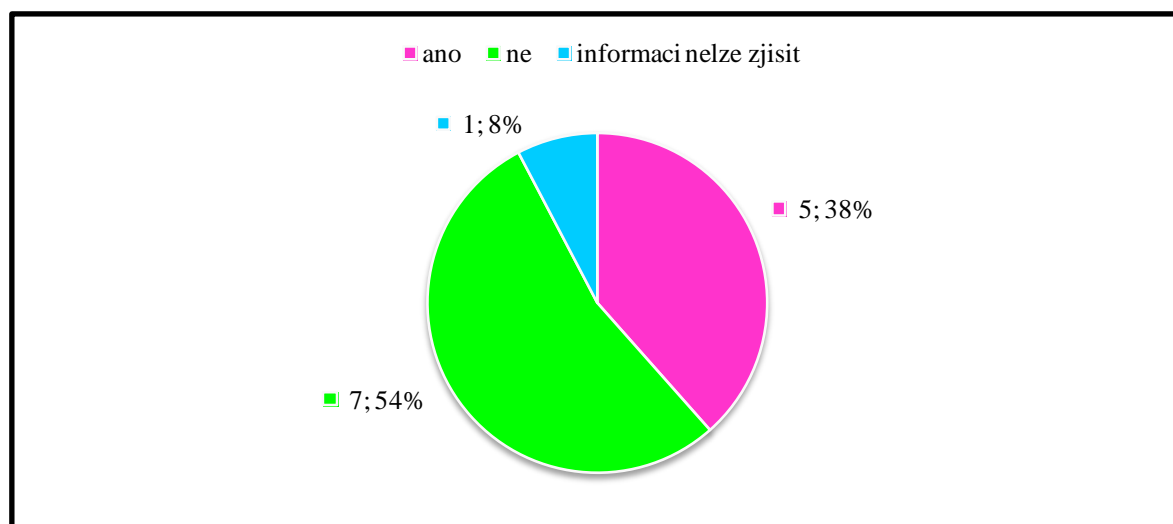

Graf 24 – Pravomoc správního orgánu odejmout zvíře.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Odpovědi na tuto otázku můžeme rozložit na dvě základní skupiny, a to buď souhlasné nebo naopak ne. V tomto případě je 7 respondentů pro to, aby obec měla pravomoc odejmout zvíře majiteli v uvedených případech. Zástupce města Horšovský Týn odpověď doplnil, že si v případě této možnosti „neumí představit, co by obec se všemi odebranými psy dělala, a rovněž se tím nezabrání, aby si majitel následně nepořídil jiného psa a situace se tak neopakovala; o odejmutí psa by se mělo rozhodovat pouze v případě, že se skutečně jedná o psa, který vážně ohrožuje obyvatele i jiná zvířata“. Zbývajících šest s odebráním zvířete nesouhlasilo, už z toho důvodu, že by obec měla problém, kam s tím psem, nebo že by mohlo dojít ke zneužití odebrání zvířete daleko častěji než je řešení následků častých „únikářů“.

Otázka č. 9 - Byla Vaším úřadem přijata oznámení o nalezení opuštěného zvířete v loňském roce 2016?

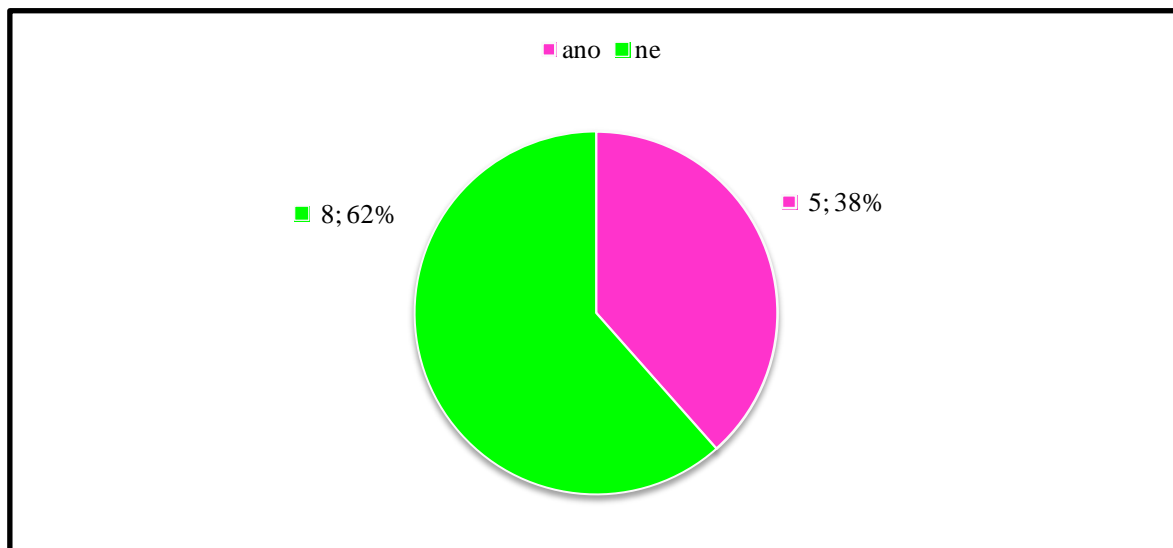

Graf 25 – Oznámení o nalezení opuštěného zvířete.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

V této otázce jsou opět odpovědi vyrovnané, oznámení o nalezení zvířete bylo přijato u pěti správních orgánů, naopak během minulého roku nemuselo řešit problematiku opuštěného zvířete sedm správních orgánů.

Otázka č. 10 - Měli byste nějaký návrh na změnu v zákoně na ochranu zvířat pro zlepšení ochrany zvířat či pro efektivnější přestupkové řízení?

Graf 26 – Návrh na změnu v zákoně na ochranu zvířat.

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

Zástupci pěti respondentů se k problematice vyjádřili a navrhovali například zrychlení procesu odebrání zvířete a snížení rizika pro úřad, který opatření vydává. Také se objevil názor, že odejmutí zvířete či pokuty situaci volného pobíhání zvířat nevyřeší, a byl navržen alternativní trest, např. povinnost vykonat několik hodin veřejně prospěšných prací (úklid veřejných ploch od exkrementů ...). Odejmutí zvířete by měla být až ta poslední možnost. Náklady na péči o odebraná zvířata by měl hradit stát, a ne obec, která v této věci rozhoduje. Při opakovaném úniku agresivního zvířete, by měl být zakázán jeho chov. Další návrh byl, aby přestupky a správní delikty na úseku týrání zvířat (kromě úniků zvířat) řešila a projednávala krajská veterinární správa, ne obec s rozšířenou působností.

5.3 Výsledky a diskuse

Z názorů respondentů je zřejmé, že téma týrání zvířat a narušení veřejného pořádku zvířaty v zájmovém chovu je zajímavá a není jim vzdálené.

Společnost je k týrání zvířat shovívavá, mnoho lidí se nezajímá o dění ve svém okolí. Ti, co se s týráním zvířete setkali, skutečnost oznámili příslušným správním orgánům pouze ve dvou případech ze tří. Nejvíce občanů by oznámení učinilo u orgánů policie. Dle

informace Ministerstva zemědělství ČR je vhodné obrátit se zejména na pracovníky veterinární správy, kteří posuzují, zda opravdu dochází k týrání zvířete. Překvapivé zjištění bylo to, že desetina občanů nevěděla, kam by se obrátila v případě zjištění týrání zvířete ve svém okolí.

Dále se respondenti vyjadřovali **k rušení veřejného pořádku** na úseku zákona na ochranu zvířat. Z výzkumu vyplynul jednoznačný závěr, že naprosté většině je nepříjemné, pokud zvíře unikne a samo se pohybuje mimo prostory chovu. Dále se shodli v názoru, že pohyb zvířat, potažmo psů, na veřejném prostranství by měl být regulován obecně závaznou vyhláškou obce, a také že zvířata v zájmovém chovu by měla být trvale označena např. čipem. Většina respondentů vede svého psa na vodítku, když se pohybují na veřejném prostranství.

Mnoho respondentů se také setkala s tím, že se jim zvíře ztratilo, překvapivě pouze minimum z nich našlo zvíře v útulku. Povědomí o tom, jak se zachovat při nálezu opuštěného zvířete, tj. oznámit to obecnímu úřadu, je správné. Někteří by ještě k tomu odvezli zvíře do útulku, ponechali by si ho, či by oslovili své známé.

V rámci dotazníkového šetření byly osloveny **správní orgány** Plzeňského kraje. Pokud bychom získané údaje zprůměrovali, v loňském roce 2016 přijal každý úřad v průměru 10 oznámení o přestupcích, které se týkají týrání zvířat v zájmovém chovu. Úspěšnost vyřešení přestupků je vysoká, ze 70 % byla řízení ukončena rozhodnutím o vině obviněného. Na základě subjektivního názoru respondentů počet oznámených přestupků za posledních pět let je na stejné úrovni či stoupá. U správních orgánů byla oznámení o přestupcích na úseku zákona na ochranu zvířat učiněna nejčastěji orgány Policie ČR.

Co se týče porušování veřejného pořádku, jsou správními orgány v přestupkovém řízení více řešeny případy úniku zvířat z místa chovu či při venčení, tedy když se zvířata trv. toulají sama bez odpovědné osoby. Porušování obecně závazných vyhlášek obci, kterými je regulován pohyb na veřejných prostranstvích, se až tak problematické nejeví.

Dostatečnost legislativy lze spatřovat v možnosti obcí na základě obecně závazných vyhlášek regulovat pohyb zvířat na veřejném prostranství a ukládat povinnost chovatelům a majitelům nechat trvale označit svá zvířata v zájmových chovech, např. čipy. Tyto skutečnosti pomáhají vyřešení přestupků a udržení veřejného pořádku v obci.

Sporná je otázka současné právní úpravy, která umožňuje pouze policistovi **vstoupit do obydlí** v případě podezření na páchaní trestného činu týrání zvířat. K ochraně

zvířat by jistě napomohlo umožnění vstupu do těchto prostor i zaměstnancům veterinární správy v případě podezření na týrání nedosahující intenzity trestného činu. Většina zástupců správních orgánů by zakotvením této skutečnosti v zákoně podpořila

U zástupců správních orgánů největší zájem vyvolala otázka **možnosti obce odejmout zvíře** chovateli, pokud dochází k opakovanému úniku zvířete a majitel neprojevil snahu situaci řešit. Mnozí s takovou alternativou souhlasili. Problém ale nemusí být jednoznačně vyřešen, protože i poté si chovatel může pořídit jiné zvíře a vše se bude opakovat.

Nejčastějším problémem správních orgánů při řešení přestupků je **identifikace samotného volně pobíhajícího zvířete**, zejména pokud se jedná o psa. Svědci znalí místních poměrů mohou dosvědčit, že pes je určitého chovatele. To je však lehce zpochybnitelné, zvíře by muselo být viditelně označeno. Jedná se zřejmě o neřešitelné téma.

Nedostačující je i samotná skutková **podstata přestupku**, kterého se dopustí ten, **kdo neučiní opatření proti úniku zvířat**, protože pachatelé lze těžko prokázat „míru onoho nezabezpečení“. Pokud dojde k takovým klasickým situacím, jako jsou otevřená vrata do objektu či viditelně nedostatečné oplocení objektu, je většinou přestupek vyřešen. V opačném případě, a pokud podezřelý se správním orgánem nespolupracuje, nedokáže správní orgán zjistit „kudy“ zvíře utíká, a pachatel není potrestán.

Správní orgány docházejí často k závěrům, že **opakovaný únik** zvířete **ukládáné sankce (napomenutí či pokuta) nevyřeší**. Pokud se jedná o psa, či smečku psů, místní obyvatelé bývají znepokojeni a žádají nápravu po správním orgánu. Obce by rozšířily možnosti regulace veřejného pořádku na svém území, pokud by bylo možno v těchto případech **uložit sankci propadnutí zvířete** či opatření **zabrání zvířete**. Současná legislativa toto neumožňuje, protože dle stanoviska Ministerstva zemědělství ČR nezabezpečení zvířete proti jeho úniku není jeho týráním. Tato úprava zasahuje do práv chovatele velkou měrou, a proto by byla aplikovatelná jen v případě opakovaného úniku a v případě ohrožení zdraví či majetku osob. Zájem společnosti by měl být nadřazen nad zájmem jednotlivce.

6 Závěr, navrhovaná opatření

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo vysvětlit **problematiku narušování veřejného pořádku zvířaty** v zájmovém chovu a následně jeho projednání v přestupkovém řízení v rámci zákona na ochranu zvířat proti týrání.

V teoretické části byly cíle naplněny rozbořem právních předpisů, zejména z oblasti veřejného práva. Podrobnější analýza se týkala zákona na ochranu zvířat proti týrání, která byla zaměřena na ochranu zvířat v zájmových chovech, ty která jsou pro člověka společníkem. Dále byly vysvětleny základní pojmy uvedené v přestupkovém zákoně. Přestupku se může dopustit pouze fyzická osoba a je jím zaviněné jednání, které je v zákoně za přešupku označeno. Veřejný pořádek je v kontextu této práce chápán jako klidné a pořádané soužití občanů ve společnosti. Dané problematiky se týkají i některá ustanovení trestního zákoníku, protože nejzávažnější způsoby týrání zvířat jsou stíhány jako trestné činy. Rozdíl mezi trestným činem a přešupkem spočívá ve stupni závažnosti ohrožující společnost. Občanský zákoník se ochranou zvířat přímo nezabývá, řeší zejména právní úpravu náhrady majetkové a nemajetkové újmy, náhradu škody při poranění zvířete a nalezení ztraceného zvířete.

V praktické části práce zejména na základě kvantitativního výzkumu dotazníkovým šetřením mezi obyvateli i správními orgány byly naplněny i dílčí cíle práce.

Problém narušování veřejného pořádku je lidmi vnímán v pobíhání nekontrolovatelných a neovládaných zvířat na veřejných prostranstvích. Veřejnost pozitivně hodnotí možnosti obce regulovat pohyb zvířat na veřejných prostranstvích či ukládat chovatelům povinnost označit trvale zvířata.

Při řešení přešupků je pro správní orgán **překážkou v řízení a nejčastějším problémem** zejména samotná identifikace pobíhajícího zvířete a následné určení jeho chovatele. Také je těžké prokázat chovateli přešupku, že neučil opatření proti úniku zvířete, což je skutková podstata přešupku dle zákona na ochranu zvířat.

Nedostatečnost legislativy dle správních orgánů spočívá v neúčinnosti ukládaných sankcí v případě opakovaného úniku zvířete a v otázkách týkající se vstupu policisty či pracovníka veterinární správy do obydlí při podezření na týrání zvířete. Správními orgány je také negativně vnímáno, že náklady na péči o odebraná zvířata hradí obec, která ve věci rozhodovala.

Pravomoc obcí k regulaci veřejného pořádku je **dostatečná v případě vydávání obecně závazných vyhlášek** usměrňujících pohyb zvířat na veřejném prostranství a ukládajících povinnost chovatelům nechat trvale označit svá zvířata v zájmových chovech. Obce také mohou zřizovat útulky, kam jsou umisťována ztracená, opuštěná či toulavá zvířata.

Zlepšit a zvýšit vymahatelnost práva v této oblasti je možné rozšířením kompetencí obcí, které spočívá v možnosti uložení propadnutí či zabrání zvířete při opakovaném úniku zvířete v případě, kdy dochází k ohrožení majetku a zejména zdraví osob. V případě agresivních psů, aby mohl být zakázán jejich chov. Efektivnost ukládaných sankcí by bylo možno zlepšit uložení alternativního trestu v podobě veřejně prospěšných prací.

Nejen pro řešení dané problematiky, ale pro ochranu zvířat celkově, by bylo vhodné v právních normách upravit vstup policisty a pracovníka veterinární správy do obydlí, pokud se tam nachází zvíře, které je s velkou pravděpodobností týráno (nemusí se jednat pouze o trestný čin).

Měli bychom mít stále na paměti, že zákon na ochranu zvířat byl vytvořen pro zvířata samotná, na jejich ochranu. Důležité jistě je, aby lidé byli všímaví a nebyli lhostejní ke svému okolí a k týrání zvířat.

Problematika úniku zvířat nebo volného pobíhání zvířat je veřejností negativně vnímána a nejedná se o okrajovou problematiku. Také správní orgány shledávají v této problematice legislativní nedostatky, a proto by neměla být zákonodárci přehlížena.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

ČERNÝ, Jan, HORZINKOVÁ, Eva, KUČEROVÁ, Helena. *Přestupkové řízení*. Příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-567-2

ČERVENÝ, Zdeněk. *Přestupkové právo*. Praha: Institut pro místní správu Praha, 2003

ČERVENÝ, Zdeněk, ŠLAUF, Václav. *Přestupkové právo*. Komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů. 12. vydání. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-508-7

HORZINKOVÁ, Eva, ČECHMÁNEK, Břetislav. *Přestupky a správní trestání*. Praha: Eurounion, 2008. ISBN 978-80-7317-069-1

CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: TRITON, 2013. ISBN 978-80-7387-607-4

MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2317-9

NOVOTNÝ, Petr, KOUKAL, Pavel, ZAHOŘOVÁ, Eva. *Nový občanský zákoník, náhrada škody*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014. ISBN 978-80-247-51685-8

ONDRUŠ, Radek. *Správní řád*. Nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-523-0

PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. 1. vydání. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-763-8

Právní předpisy:

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Zák. č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník

Zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti

Zák. č. 500/2004 Sb., správní řád

Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Příspěvky v časopise:

JELÍNEK, J., *Pojem trestného činu a kategorizace trestných činů*, Bulletin advokacie č. 10/2009, [on-line], Dostupné z www.cak.cz/assets/files/2678/BA_10_2009_web.pdf

STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA, *Informační bulletin č. 4/2015*, [on-line], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/svs/portal/dokumenty-a-publikace/prehled-podle-let/x2016/zprava-o-cinnosti-zz-2015.html>

STEJSKAL, V., *Acta Universitatis Carolinae – IURIDICA č.3/2011*, str. 45-56

Elektronické zdroje:

Ministerstvo vnitra ČR:

Obecné pojmy, [on-line], Dostupné z: www.mvcr.cz/clanek/verejny-poradek.aspx

Oblasti veřejného pořádku ve vztahu k možnostem jejich regulace obecně závaznými vyhláškami obcí, [on-line], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/oblasti-verejneho-poradku-ve-vztahu-k-moznostem-jejich-regulace-obecne-zavaznymi-vyhlaskami-obci.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Právní výklad k zákonnému zmocnění odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra, [on-line], Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/mm-18-4pravni-vyklad-pdf.aspx

Zápis ze semináře Veřejný pořádek v obecně závazných vyhláškách obcí, [on-line], Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/zapis-seminare-pdf.aspx Závěr č. 147 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu, [on-line], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>

Ministerstvo zemědělství ČR:

Dopis ÚKOZ obecním úřadům – tvorba obecně závazných vyhlášek o chovu a pohybu psů po veřejných prostranstvích z pohledu zákona č. 246/1992 Sb., [on-line], Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1619/Obecni_vyh_l_ver_prostr.pdf

Informace: právo vstupu do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek, je-li důvodné podezření, že se tam nachází týrané zvíře, [on-line], Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/34062/Pravo_vstupu_tyraní_zvirat.pdf

Informace o nové trestněprávní úpravě na úseku ochrany zvířat proti týrání, [on-line], Dostupné z http://eagri.cz/public/web/file/43489/Novy_trestni_zak.pdf

Stanovisko ÚKOZ k držení psa mimo lidský příbytek, eventuálně trvale na řetězu. [on-line], [Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/133774/Drzeni_psa.pdf

Stanovisko ÚKOZ k ustanovení § 6 a 13 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. [on-line], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/stanoviska-a-nazory/?pageSize=50>

Stanovisko ÚKOZ ve věci porušení povinnosti učinit opatření proti úniku zvířat v zájmovém chovu, [on-line], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/publikace-a-dokumenty/stanoviska-a-nazory/?pageSize=50>

Vyjádření k problematice postihu za únik zvířete v zájmovém chovu a nevedení psa na vodítku po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání provedené zákonem č. 291/2009 Sb... [on-line], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/oddeleni-ochrany-zvirat/informace-z-oddeleni-ochrany-zvirat/?pageSize=20>

Žádost o výklad MZe k zákonu na ochranu zvířat a k lesnímu zákonu [on-line], Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/oddeleni-ochrany-zvirat/informace-z-oddeleni-ochrany-zvirat/>

Důvodová zpráva k NOZ, s. 1, [on-line], Dostupné z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

KESSLER, T., *Přestává být zvíře věcí? Aneb krátký exkurz do právní úpravy zvířat v novém občanském zákoníku*, [on-line], Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prestava-byt-zvire-veci-aneb-kratky-exkurz-do-pravni-upravy-zvirat-v-novemobcanskem-zakoniku-82444.html>

Kancelář veřejného ochránce práv, *Stanovisko č. 17/2012 Sborníku stanovisek Kanceláře veřejného ochránce práv, Přestupky*, [on-line], Dostupné z: www.ochrance.cz/fileadmin/user...opraveni/.../SZD_17-2012_US.pdf

Krajský úřad Jihomoravského kraje, *Metodika k ukládání a odůvodňování sankcí v řízení o přestupcích*, [on-line], Dostupné z www.kr-jihomoravsky.cz

LINHARTOVÁ, E., *Systém odpovědnosti vzhůru nohama aneb odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem podle OZ*, [on-line], Dostupné z <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/system-odpovednosti-vzhuru-nohama-aneb-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-zviretem-podle-oz>

MATZNER, J., *Odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem*, [on-line], Dostupné z <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/odpovednost-za-skodu-zpusobenou-zviretem>

Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 28 Cdo 217/2008, ze dne 8.12.2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 25 Cdo 972/2003, ze dne 14.4.2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 1509/2014, ze dne 14.1.2015

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, čj. 72 A 34/2014, ze dne 22.10.2015

Rozsudek Městského soudu v Praze, sp. zn./č.j.: 9 Ca 299/2009-31, ze dne 28.11.2012

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn.: 2 As 72/2014, ze dne 14.8.2014

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn.: 10A 143/2015-53

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 25 Cdo 5030/2007, ze dne 24.2.2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 90/2016-30, ze dne 25.2.2016

Přílohy

Příloha č. 1 - Dotazníkové šetření mezi občany

Dobrý den, pro potřeby bakalářské práce bych potřebovala zjistit názory veřejnosti na některé otázky týkající porušení veřejného pořádku na úseku zákona na ochranu zvířat proti týrání. Vyplnění dotazníku je anonymní. Označit můžete v některých případech i více odpovědí. Byla bych ráda, kdybyste se se svými názory podělili, odpovědi můžete doplnit. Děkuji Vám, Martina Gulová.

1. Dotazník vyplňuje:

muž

žena

2. Patříte do věkové skupiny:

do 18 let

18 let – 40 let

41 let – 60 let

nad 61 let

3. Žijete

na venkově obec do 1000 obyvatel

ve městě do 10 tisíc obyvatel

ve městě nad 10 tis. obyvatel

4. Vlastníte nějaké zvíře v zájmovém chovu („mazlíčka“)?

ano, několik druhů

ano, psa (psy)

ano, kočku (kočky)

ano, jiné

ne

5. Souhlasíte s tím, aby obce měly možnost regulovat pohyb psů na svém území vydáním obecně závazné vyhlášky, např. povinnost vést psa na vodítku, pes musí mít vždy nasazený náhubek?

ano

ne, je to omezující

nedokážu se k problému vyjádřit

6. Pokud se se svým psem pohybujete na veřejném prostranství v obci:

vždy ho vedete na vodítku

vedete ho na vodítku a ještě má nasazený náhubek

necháte ho pobíhat na volno, protože je dobře vycvičený a poslouchá vaše povely

necháváte ho pobíhat na volno, protože mu důvěřujete, je hodný a nikomu nic neudělá

nemáte psa

7. Měla by být zvířata v zájmových chovech, která se mohou pohybovat na veřejném prostranství (zejména psi), nějak označena, např. „očipována“, aby bylo možno dohledat jejich majitele?

ano

ne

nevím

8. Stalo se, že někomu ve Vašem okolí uniklo zvíře v zájmovém chovu a pohybovalo se mimo prostory, kde je chováno?

ano, nevadilo mi to

ano, oznámil jsem to na policii, na

ano, bylo mi to nepřijemné

ne

ano, vznikla mi tím i majetková škoda

9. Pokud by vám byla způsobena škoda cizím zvířetem, jak byste tuto situaci řešili:

požadoval bych náhradu za způsobenou škodu po majiteli zvířete

nepožadoval bych náhradu, protože majitel není odpovědný za to, co provede jeho zvíře

pokusil bych se s majitelem zvířete domluvit

oznámil bych věc obecnímu úřadu

oznámil bych věc policii

řešil bych situaci přes soud, občanskoprávní cestou

OTOČTE PROSÍM

10. Co byste udělali, kdybyste našli opuštěné zvíře např. psa (je zřejmé, že mělo dříve majitele)?

- ponechal si ho, postaral se o něj
- odvezl ho do útulku
- nechal ho být, nevímal si ho
- oznámil to místnímu obecnímu úřadu
- informaci o opuštěném zvířeti bych rozšířil mezi své známé, kdyby měl někdo o něj zájem

11. Ujali byste se opuštěného zvířete?

- ano záleželo by na tom, o jaké zvíře by se jednalo
- ne záleželo by na okolnostech

12. Ztratilo se (zatonulo se) Vám někdy zvíře v zájmovém chovu?

- ano, samo se vrátilo ano, a už se nám nevrátilo
- ano, našli jsme ho sami ne, neztratilo
- ano, našli jsme ho v útulku neztratilo se, protože jej nevlastním
- ano, někdo jiný ho našel a vrátil nám ho

13. Víte, co znamená „welfare“ zvířat?

- nadstandardní zdravotní péče o zvířecí mazlíčky ne, a ani mě to nezajímá
- označení týrání zvířat ne, ale zjistím si to
- pohoda zvířat, aby nestrádala po fyzické ani psychické stránce

14. Na které orgány byste se obrátili v případě, kdybyste zjistili, že ve Vašem okolí dochází k týrání zvířete či zvířat?

- na obecní úřad na Krajskou veterinární správu
- na obecní úřad s rozšířenou působností nevím, musel bych si to zjistit
- na policii jinam

15. Setkali jste se ve svém okolí s týráním zvířete?

- ano, ale skutečnost jsem příslušným úřadům či policii neoznámil
- ano, a i jsem to oznámil příslušným orgánům
- ne
- nezajímám se o dění ve svém okolí

16. Domníváte se, že je naše společnost k týrání zvířat shovívavá? Myšleno celkově – ke zvířatům v zájmových chovech, hospodářským či pokusným zvířatům?

- ano
- ano, mnoho lidí se nezajímá, co se v jejich okolí děje
- ano, za taková jednání jsou ukládány nízké tresty, peněžní i odnětím svobody
- ne
- ne, myslím, že některé případy jsou medializované, dochází k přehánění jejich významu

DĚKUJI ZA VÁŠ ČAS.

Příloha č. 2 - Dotazníkové šetření mezi správními orgány

- 1) Jak veliký, co do počtu obyvatel, je obvod Vašeho úřadu (na tisíce obyvatel)?
.....
- 2) Kolik oznámení o přestupku týrání zvířat v zájmovém chovu Váš úřad obdržel v roce 2016? / Kolik z nich bylo skončeno rozhodnutím o vině obviněného?
...../.....
- 3) Počet oznámených přestupků na úseku zákona na ochranu zvířat proti týrání dle Vašeho názoru za posledních pět let:
 - a) stoupá
 - b) klesá
 - c) je přibližně na stejné úrovni
- 4) Oznámení o přestupku na úseku tohoto zákona u Vašeho úřadu učinili: (1 – nejčastěji, 4 – nejméně, 0 - neučinili)
 - občané
 - policie
 - krajská veterinární správa
 - jiní
- 5) Mělo by být dle Vašeho osobního názoru povinné označení zvířat v zájmovém chovu, která se mohou pohybovat na veřejném prostranství např. „čipy“?
 - a) ano, usnadnilo by to identifikaci zvířat, byl by snadněji vyhledán majitel ztraceného zvířete
 - b) ne, bylo by to náročné – ne každý chovatel si může tuto investici dovolit
 - c) ne, považuji to za zásah do soukromí majitele
 - d) v obvodu našeho města je „čipování“ psů již povinné
 - e) nedokážu posoudit
- 6) Jak nahlížíte dle Vašeho osobního názoru na možnost vstupu policisty nebo zaměstnance krajské veterinární správy do obydlí při podezření na týrání zvířete?
 - a) policista by měl mít přístup do obydlí jen v případě podezření na páchání trestného činu (tedy i trestného činu týrání zvířat), zaměstnanec veterinární správy by neměl mít přístup do obydlí (stávající úprava)
 - b) policista i zaměstnanec by měli mít přístup do obydlí v případě podezření na páchání týrání zvířat bez ohledu na to, zda se jedná o správní delikt či trestný čin
 - c) nedokážu to posoudit
- 7) Kterých přestupků, co do počtu, bylo v roce 2016 Vašemu úřadu oznámeno více:
 - a) porušení obecně závazné vyhlášky, která reguluje pohyb zvířat na veřejném prostranství
 - b) únik zvířete dle § 13 odst. 1 zákona na ochranu zvířat ať již z místa chovu či při venčení
 - c) oznámen přibližně stejný počet
- 8) Měla by mít obec pravomoc v případě, když dochází k opakovanému úniku zvířete v zájmovém chovu, odejmout zvíře majiteli, pokud je zřejmé, že situaci nechce řešit? např. když majitel nezabezpečí svého psa, a ten se opakovaně pohybuje na veřejném prostranství obce a ohrožuje obyvatele i jiná zvířata
 - a) ano
 - b) ano, pouhé ukládání pokut situaci nevyřeší
 - c) ne
 - d) ne, je to velký zásah do soukromí majitele zvířete
- 9) Byla Vaším úřadem přijata oznámení o nalezení opuštěného zvířete v loňském roce 2016? (pokud ano – kolik)
 - a) ano
 - b) ne
 - c) informaci nelze zjistit
- 10) Měli byste nějaký návrh na změnu v zákoně na ochranu zvířat pro zlepšení ochrany zvířat či pro efektivnější přestupkové řízení?
.....